

ὦ Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἡστόχησαν (Α΄ Τιμ. ζ΄ 20-21)

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2021 • ΤΕΥΧΟΣ 136

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Καί σάν πρώτα ἀνδρειωμένη, χαῖρε ὦ χαῖρε ἐλευθεριά!	σελ. 1
Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν	σελ. 4
«Χαρά πού τῶχουν τά βουνά» Ποιμαντ. Ἐγκύκλιος Μητρ. Κυθήρων	σελ. 6
Ἡ πορεία γιά τή φιλοπατρία καί τὴν ἀληθινὴ ἐλευθερία	σελ. 8
Ὁ Βρεσθένης Θεοδώρητος	σελ. 12
Τό Ἅγιον Ὅρος στὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821.....	σελ. 14
Θ. Κολοκοτρώνης: Διήγησις συμβάντων τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς	σελ. 17
Ἀθανάσιος Διάκος: Μοναχός - Ἡρώας - Μάρτυρας.....	σελ. 18
Ἡ σφαγὴ τῆς Χίου	σελ. 21
Λόμνα Βισβίξη: Ἡ Θρακιώτισσα καπετάνισσα τῆς Ἐπαναστάσεως	σελ. 24
Λόγος ἐπιτάφιος εἰς τὸν Κυβερνήτην Καποδίστριαν	σελ. 25
Ἡ Ἀγιασμένη Ἐπανάσταση	σελ. 29

ΚΑΙ ΣΑΝ ΠΡΩΤΑ ΑΝΔΡΕΙΩΜΕΝΗ, ΧΑΙΡΕ Ω, ΧΑΙΡΕ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ!

Ἀγαπητοὶ φίλοι καὶ ἀδελφοί,

Μὲ δάκρυα εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν πανάγαθο Τριαδικὸ Θεό μας στὸ τεῦχος αὐτὸ τῆς «Παρακαταθήκης» τιμοῦμε τὴν ἐπέτειο τῶν 200 χρόνων ἀπὸ τὸ ἀθάνατο

Ἔπος τοῦ 1821. Ἡ ἐορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, συνδέθηκε ἀπὸ τοὺς προγόνους μας, ὅπως μαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ τὶς πηγές, νὰ συμβολίζει, μαζὶ μὲ τὴν Καλὴν Ἀγγελίαν τῆς Σαρκώσεως τοῦ Λόγου, τὴν Ἐθνεγερσίαν, τὴν ἔγερσιν δηλαδὴ τοῦ πανάρχαιου ἑλληνικοῦ ἔθνους. Χρησι-

μπορούμε τὸν ὄρο «Ἐθνεγερσία», ὡς πολὺ ἐπὶκαιρο καὶ χαρακτηριστικὸ τῆς σημερινῆς ἀνάγκης τοῦ Ἑθνους μας, νὰ ἐγερθεῖ. Νὰ ἐγερθεῖ, ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν λήθη, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν σύνολη κατάστασι ἀνυπαρξίας στὴν ὁποία τὸ ὠθοῦν μὲ κάθε τρόπο ἄβουλοι ὑπάλληλοι πονηρῶν καὶ καταχθονίων δυνάμεων.

Ὁ Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν τοῦ ἐθνικοῦ μας ποιμποῦ Διονυσίου Σολωμοῦ, ὡς μιὰ γραπτὴ ἔπαρσι σημαίας, ἀνοίγει τὸ τεῦχος αὐτὸ, τὸ ἀφιερωμένο στὸ ἀθάνατο Ὑ21. Τιμητικὰ παραθέτουμε τὶς τριάντα πρῶτες στροφές, καθὼς καὶ τὶς ὀκτὼ τελευταῖες ἀπὸ τὴν πρώτη ἔκδοσι (editio princeps, Μεσολόγγι 1825). Στὴν συνέχεια, ὁ φωτισμένος καὶ πλήρης χάριτος λόγος τοῦ Μητροπολίτου Κυθήρων καὶ Ἀντικυθήρων κ. Σεραφεῖμ, ἀφορᾷ τόσο στὸν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου, ὅσο καὶ στὴν Ἐθνεγερσία, καὶ μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν περίοδο ἀγώνων καὶ μετανοίας ποὺ διανύουμε, βαδίζοντας τὴν ἀγία καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστή.

Ὁ πατριωτικὸς ἀλλὰ ταυτόχρονα καὶ καυστικὸς λόγος ποὺ ἀρμόζει σὲ πνευματικούς ἄνδρες, ὅπως ὁ ὁμότιμος καθηγητὴς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, κ. Ἡρακλῆς Ρεράκης, ζωντανεύει τὶς σχέσεις ποὺ ἀναπτύχθηκαν μεταξὺ

τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ Ὑ21 καὶ τοῦ ἐθνικοῦ μας ποιμποῦ Διονυσίου Σολωμοῦ, σὲ σύγκρισιν μὲ κυκλοφοροῦσες νοοτροπίες τοῦ σήμερα.

Ἡ «Παρακαταθήκη» αἰσθάνεται τὴν ὑποχρέωσι νὰ ἀποδώσει τιμὲς στοὺς ἥρωες τόσο τοῦ κλήρου ὅσο καὶ τοῦ λαοῦ. Ὡς σύμβολο τῆς Ἐθνεγερσίας μας τίθεται ἡ μαρτυρικὴ μορφή τοῦ πατριάρχου τοῦ Γένους, ἀγίου Γρηγορίου Ε'. Μαζί του ὁμως ἐμαρτύρησαν ἄλλοι τριάντα περίπου ἐπίσκοποι, ἀλλὰ καὶ πλῆθος κληρικῶν καὶ λαϊκῶν στὴν Κωνσταντινούπολι, σὲ ὅλο τὸ μῆκος τῶν μικρασιατικῶν παραλίων ἕως τὴν Καισάρεια τῆς μακρινῆς Καππαδοκίας καὶ τὴν Κύπρο.

Ἀντιπροσωπευτικὰ ἐπομένως, ἀναφερόμαστε στὴν προσφορὰ τοῦ κλήρου, παραθέτοντας τὰ γεγονότα ποὺ ἔλαβαν χώρα κατὰ τὴν Ἐπανάστασι τόσο στὸ Ἅγιον Ὅρος ὅσο καὶ στὴν Πελοπόννησο. Ἐπίσκοπος Βρεσθένης Θεοδώρητος, ἀγιορεῖτες μοναχοὶ, Ἀθανάσιος Διάκος, Ἐμμανουὴλ Παπᾶς καὶ χιλιάδες ἄλλοι γνωστοὶ καὶ ἄγνωστοι ἀγνοὶ πατριῶτες κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ἔδωσαν τὰ πάντα γιὰ τὸν Ἀγῶνα.

Θεωρῶντας ὅτι ἡ γνήσια ἱστορικὴ γνώσι προέρχεται ἀπὸ τὶς πηγές καὶ κυρίως τὶς πρωτογενεῖς, προσφέρουμε μιὰ

- Ἡ *Παρακαταθήκη* ἀναρτᾶται στὴν ἱστοσελίδα orthodoxnet.gr καὶ σὲ φιλικές ἱστοσελίδες.

- Ὁ π. Ἀρσένιος Βλιαγκόφτης παρουσιάζει ἐκπομπή, ἡ ὁποία μεταδίδεται κάθε Κυριακὴ 8-9 π.μ. ἀπὸ τὴν τηλεόρασι Atlas TV, ποὺ ἐκπέμπει στὴν Κεντρικὴ Μακεδονία. Ἡ ἴδια ἐκπομπὴ μεταδίδεται κάθε Κυριακὴ 10-11 π.μ. ἀπὸ τὸ Ἀχελῶος TV, ποὺ ἐκπέμπει στὴ Δυτικὴ Ἑλλάδα. Οἱ ἐκπομπές ἀναρτῶνται καὶ στὸ διαδίκτυο ἀπὸ φιλικές ἱστοσελίδες καὶ ἀπὸ τὸ διαδικτυακὸ κανάλι «ἐγρήγορσι» στὸ [vimeo](https://www.vimeo.com).

μικρὴ γεύσι τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, ὅπου μὲ ἀπλὲς γραμμὲς ἀποτυπώνεται θαυμάσια τὸ ἥθος καὶ ἡ πίστις τοῦ ἥρωα.

Γιὰ τὰ γεγονότα στὴ θάλασσα, ἐξιστοροῦμε τὸ ἡμερολόγιο τῆς μαρτυρικῆς Χίου, ἀλλὰ καὶ τὴν συμβολὴ καὶ τοὺς ἀγῶνες τῆς ἡρώιδας τοῦ Ἀνατολικο-θρακικοῦ Ἑλληνισμοῦ καπετάνισσας Δόμνας Βισβίζη.

Τὸ τεῦχος μας κοσμεῖ ἓνα κείμενο-σύμβολο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὸ ὁποῖο φέρει ἔντονο τὸ στίγμα τῆς ἐπικαιρότητας. Παραθέτουμε κατὰ λέξιν τὸν ἐπιτάφιο λόγο πρὸς τιμὴν τοῦ -μοναδικοῦ- Κυβερνήτου τῶν Ἑλλήνων, Κόμπος Ἰωάννου Αντωνίου Καποδίστρια, γραμμένο ἀπὸ τὸν φίλο του καὶ ὁμόφρονα στοὺς ἀγῶνες ὑπὲρ τοῦ Ἑθνους Ἀλέξανδρο Στούρζα.

Ὡς ἐπίλογο στὸ τεῦχος αὐτὸ, δίνουμε τὸν λόγο σ' ἐκεῖνον ποὺ ἀξίως καὶ μὲ τὸ παράδειγμά του ἐξύμνησε αὐτὴν τὴν πραγματικὰ *Ἀγιασμένη Ἐπανάσταση*, τὸν κυρ-Φῶτη Κόντογλου.

Τὸ παρὸν τεῦχος ἀποτελεῖ μιὰ ἐλάχιστη συμμετοχὴ στὸν παγκόσμιον ἑορτασμὸ ποὺ ἀποδίδουν οἱ Ἕλληνες τῆς ὑψηλίου, τιμώντας καὶ μνημονεύοντας τοὺς ἥρωές τους. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ σχολιάζουμε τὴν ἐπικαιρότητα ποὺ βιώνουμε. Ἡ ἐπικαιρότητα εἶναι ἀκριβῶς ἡ τιμὴ καὶ μνήμη ὅλων τῶν μαρτύρων τῆς Ἑθνικῆς μας Παλιγγενεσίας. Πολὺ λίγο πλέον μᾶς ἀγγίζουν τὰ καθημερινῶς ἐξαγγελλόμενα ἄθλια «ἄθλια» τῶν καθεστωτικῶν μέτρων. Τὸ παρὸν τεῦχος στόχο ἔχει νὰ ἐπανευαγγελισθεῖ τὴν Ἑθνικὴ μας Παλιγγενεσία, τὴν Ἑθνεγερσία

ἀπὸ τὴν λήθη καὶ τὴν ἀργία, τὸν λήθαργο δηλαδὴ, ἀλλὰ καὶ τὰ δεσμὰ δουλείας ποὺ αὐτὸς συνεπάγεται. «*Τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν, ἧ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγὸν δουλείας ἐνέχεσθε*» (Γαλ. ε, 1). Τί ἐπισημαίνει σ' ἐμᾶς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος; Ὅτι ἡ ἐλευθερία μας εἶναι τὸ δῶρο ποὺ μᾶς δωρήθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Ἑσταυρωμένο Χριστὸ μας καὶ γι' αὐτὸ ἐπομένως σὲ καμία περίπτωση δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ τὸ ἀπεμπολίσουμε.

Τὰ μέσα μαζικῆς ἐξόντωσης (ΜΜΕ) προωθοῦν τὴν προσπάθεια τῆς νέας τάξης νὰ μεταβάλει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ δημιουργημα τοῦ Θεοῦ σὲ τεχνολογικὴ ὄντοτητα, εἴτε μέσῳ ἐμβολίων εἴτε μέσῳ ὁποίωνδήποτε λοιπῶν ἐμφυτευμάτων. Ἐὰν ἡ καθεστωτικὴ νέα τάξη ἐπιθυμεῖ νὰ τῆς παραδοθοῦν οἱ ἄνθρωποι μὲ σκοπὸ τὴν κατασκευὴ ἀνθρωποειδῶν, δηλαδὴ ὄντοτων ἀπογυμνωμένων ἀπὸ τὸ φυσικὸ τους θέλημα, μὲ τὸ ὁποῖο τοὺς ἔπλασε ὁ Θεός, αὐτὲς τὶς ὀντότητες δὲν θὰ μπορέσει νὰ τὶς κατασκευάσει ἀπὸ ἀνθρώπους Ἕλληνες στὴν ἐθνικότητα καὶ Χριστιανούς Ὁρθόδοξους στὴν πίστιν. Ἀκόμα κι ἂν αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι φαίνεται νὰ σπανίζουν πλέον στὴ χώρα μας, αὐτοὶ εἶναι ὅμως ποὺ συνιστοῦν τὸ μικρὸν «*λεῖμμα*» τοῦ Εὐαγγελίου μας (Ρωμ. ια, 5).

ΖΗΤΩ Η ΕΛΛΑΣ!

ΖΗΤΩ ΤΟ ΕΘΝΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ!

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ*

τοῦ Διονύσιου Σολωμοῦ

1. Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι
Τοῦ σπασιοῦ τὴν τρομερὴν,
Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψι
Ποῦ μὲ βία μετράει τὴ γῆ.

2. Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
Τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερὰ,
Καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
Χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά !

3. Ἐκεῖ μέσα ἑκατοικοῦσες
Πικραμένη, ἐντροπαλί,
Κ' ἓνα στόμα ἀκαρτεροῦσες,
Ἔλα πάλι, νὰ σοῦ 'πῇ.

4. Ἄργιε νᾶλθῃ ἐκείνη ἡ ἡμέρα,
Καὶ ἦταν ὅλα σιωπηλὰ,
Γιατὶ τᾶσκιαζε ἡ φοβέρα
Καὶ τὰ πλάκονε ἡ σκλαβιά.

5. Δυστυχίς! παρηγορία
Μόνη σου ἔμενε νὰ λὲς
Περασμένα μεγαλεῖα,
Καὶ διηγῶντάς τα νὰ κλαῖς.

6. Καὶ ἀκαρτέρει, καὶ ἀκαρτέρει
Φιλελεύθερην λαλιά,
Ἔνα ἐκτύπαε τ' ἄλλο χέρι
Ἀπὸ τὴν ἀπελπισιά.

7. Κι ἔλεες· πότε, ἄ! πότε βγάνω
Τὸ κεφάλι ἀπὸ τς' ἐρμιαῖς;
Καὶ ἀποκρίνοντο ἀπὸ πάνω
Κλάψαις, ἄλυσσες, φωναῖς.

8. Τότε ἐσίκονες τὸ βλέμμα
Μὲς στὰ κλαῦματα θολὸ,
Καὶ εἰς τὸ ῥοῦχό σου ἔσταξ' αἷμα,
Πλῆθος αἷμα Ἑλληνικό.

9. Μὲ τὰ ροῦχα αἵματωμένα,
Ξέρω, ὅτι ἔβγαινες κρυφὰ,
Νὰ γυρεύης εἰς τὰ ξένα
Ἄλλα χέρια δυνατά.

10. Μοναχὴ τὸ δρόμο ἐπῆρες,
Ἐξανάλθες μοναχή·
Δὲν εἶν' εὐκόλαις ἡ θύραις,
Ἐὰν ἡ χρεῖα τὲς κουρταλῇ.

11. Ἄλλος σου ἔκλαψε εἰς τὰ στήθια,
Ἄλλ' ἀνάσασιν καμμιὰ·
Ἄλλος σοῦ ἔταξε βοήθεια,
Καὶ σὲ γέλασε φριχτά.

12. Ἄλλοι, ὦϊμέ! 'σ τὴν συμφορὰ σου
Ὅποῦ ἐχαίροντο πολὺ,
Σύρε ναῦρης τὰ παιδιὰ σου,
Σύρε, ἐλέγαν οἱ σκληροί.

13. Φεύγει ὀπίσω τὸ ποδάρι,
Καὶ ὀλογλίγωρο πατεῖ
Ἦ τὴν πέτρα, ἢ τὸ χορτάρι,
Ποῦ τὴν δόξα σου ἐνθυμεῖ.

14. Ταπεινότατῃ σοῦ γέρνει
Ἦ τρισάθλια κεφαλὴ,
Σὰν πτωχοῦ ποῦ θυροδέρνει,
Κ' εἶναι βάρος του ἡ ζωή.

15. Ναί· ἀλλὰ τώρα ἀντιπαλεύει
Κάθε τέκνο σου μὲ ὀρμή,
Ποῦ ἀκατάπαυστα γυρεύει
Ἦ τὴν νίκη, ἢ τὴν θανή.

16. Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
Τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερὰ,
Καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
Χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά!

* Ὑμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν, ἔγραψε Διονύσιος Σολωμός, Ζακύνθιος, τὸν Μάϊον Μῆνα 1823, ἐν Μεσολογγίῳ 1825. Διατηρεῖται ἡ ὀρθογραφία τῆς ἐκδοσης.

17. Μόλις είδε την όρμιν σου
 'Ο οὐρανός, πού για τς' έχθρους,
 Εἰς τὴν γῆν τὴν μητρικὴν σου
 Ἐτρεφ' ἄνθια καὶ καρπούς,

18. Ἐγαλίνευσεν· καὶ ἐχύθη
 Καταχθόνια μία βοή,
 Καὶ τοῦ Ῥήγα σου ἀπεκρίθη
 Πολεμόκραχτη ἡ φωνή

19. Ὅλοι οἱ τόποι σου σ' ἐκράξαν,
 Χαιρετῶντάς σε θερμὰ,
 Καὶ τὰ στόματα ἐφωνάξαν
 Ὅσα αἰσθάνετο ἡ καρδιά.

20. Ἐφωνάξανε ὡς τ' ἀστέρια
 Τοῦ Ἰωνίου καὶ τὰ νησιά,
 Καὶ ἐσπκώσανε τὰ χέρια
 Για νὰ δείξωνε χαρὰ,

21. ...

22. Ἐκαρδιακὰ χαροποιήθη
 Καὶ τοῦ Βάσιγκτων ἡ γῆ,
 Καὶ τὰ σίδηρα ἐνθυμήθη·
 Ποῦ τὴν ἔδεναν κι αὐτή.

23. Ἀπ' τὸν πύργο τοῦ φωνάζει,
 Σὰ νὰ λήη, σὲ χαιρετῶ,
 Καὶ τὴν χίτην τοῦ τινάζει
 Τὸ Λιοντάρι τὸ Ἰσπανό.

24. Ἐλαφιάσθη τῆς Ἀγγλίας
 Τὸ θηρίο, καὶ σέρνει εὐθύς
 Κατὰ τ' ἄκρα τῆς Ῥουσίας
 Τὰ μουγκρίσματα τς' ὀργῆς.

25. Εἰς τὸ κίνημά του δείχνει,
 Πῶς τὰ μέλη εἶν' δυνατά·
 Καὶ 'σ τοῦ Αἰγαίου τὸ κύμα ῥίχνει
 Μία σπιθόβολη ματιά.

26. Σὲ ξανοίγει ἀπὸ τὰ νέφη
 Καὶ τὸ μάτι τοῦ Ἀετοῦ,
 Ποῦ φτερά καὶ νύχια θρέφει
 Μὲ τὰ σπλάχνα τοῦ Ἰταλοῦ.

27. Καὶ σ' ἐσὲ καταγυρμένος,
 Γιατί πάντα σὲ μισεῖ,
 Ἐκρῶς' ἐκρῶξε ὁ σκασμένος,
 Νὰ σὲ βλάβῃ, ἂν ἡμπορῇ.

28. Ἄλλο ἐσὺ δὲν συλλογιέσαι
 Πάρεξ ποῦ θὰ πρωτοπᾶς·
 Δὲν ἴμιεις, καὶ δὲν κουνιέσαι
 Ὡς ταῖς βρυσῖες ὅπου ἀγροικᾷς,

29. Σὰν τὸν βράχον, ὅπου ἀφίνει
 Κάθε ἀκάθαρτο νερὸ
 Εἰς τὰ πόδια του νὰ χύνη
 Εὐκολόσβυστον ἀφρὸ,

30. Ὅπου ἀφίνει ἀνεμοζάλν,
 Καὶ χαλάζι, καὶ βροχή,
 Νὰ τοῦ δέρνουν τὴν μεγάλην,
 Τὴν αἰώνιαν κορυφή.

.....

151. ὦ ἀκουσμένοι εἰς τὴν ἀνδρεία!...
 Καταστῆστε ἓνα σταυρὸ,
 Καὶ φωνάξετε μὲ μία·
 «Βασιλεῖς, κυττάξτ' ἐδῶ.

152. Τὸ σημεῖον ποῦ προσκυνᾶτε
 Εἶναι τοῦτο, καὶ γι' αὐτὸ
 Ἰματωμένους μᾶς κυττάτε
 Ὡς τὸν ἀγῶνα τὸν σκληρὸ.

153. Ἀκατάπαυστα τὸ ἐβρίζουν
 Τὰ σκυλιὰ, καὶ τὸ πατοῦν,
 Καὶ τὰ τέκνα τοῦ ἀφανίζουν,
 Καὶ τὴν πίστι ἀναγελοῦν.

154. Ἐξ' αἰτιάς τοῦ ἐσπάρθη, ἐχάθη
 Αἷμα ἀθῶο χριστιανικὸ,
 Ποῦ φωνάζει ἀπὸ τὰ βάθη
 Τῆς νυκτός· Νὰ ἴκδικηθῶ.

155. Δὲν ἀκοῦτε, ἐσεῖς εἰκόνες
 Τοῦ Θεοῦ, τέτοια φωνή;
 Τώρα ἐπέρασαν αἰῶνες,
 Καὶ δὲν ἔπαυσε στιγμὴ.

156. Δὲν ἀκοῦτε; εἰς κάθε μέρος

Σὰν τοῦ Ἀβὲλ καταβοᾷ·
Δὲν εἶν' φύσημα τοῦ ἀέρος,
Ποῦ σφυρίζει εἰς τὰ μαλιά.

157. Τί θὰ κάμετε; θ' ἀφῆστε
Νὰ ἀποκτήσωμεν ἐμεῖς
Ἐλευθερίαν, ἢ θὰ τὴν λύστε

Ἐξ' αἰτίας πολιτικῆς;

158. Τοῦτο ἀνίσως μελετᾶτε,
Ἴδου ἐμπρὸς σας τὸν Σταυρό·
Βασιλεῖς! ἐλᾶτε, ἐλᾶτε,
Καὶ κτυπήσετε κ' ἐδώ».

**«ΧΑΡΑ ΠΟΥ ΤΩΧΟΥΝ ΤΑ ΒΟΥΝΑ, ΤΑ ΚΑΣΤΡΑ ΠΕΡΗΦΑΝΕΙΑ,
ΓΙΑΤΙ ΓΙΟΡΤΑΖΕΙ Η ΠΑΝΑΓΙΑ, ΓΙΟΡΤΑΖΕΙ ΚΙ Η ΠΑΤΡΙΔΑ»***
τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κυθήρων καὶ Ἀντικυθήρων κ. Σεραφεῖμ

Ἀγαπητοί μου Ἀδελφοί καὶ Συλλειτουργοί,

Ἀδελφοί μου Χριστιανοί, Τέκνα μου ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Θεία Χάριτι καὶ εὐδοκίᾳ συνεχίζοντες τὸν πνευματικὸν ἀγῶνα τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Θεομνηστικό-Δεσποτικὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Ἡ πανευφρόσυνος ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου ἀποτελεῖ μίαν πνευματικὴν ὁδὸν ἐντὸς τῆς καταναυτικῆς περιόδου τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς «Χαρὰς Εὐαγγέλια» μᾶς προσκομίζει ἡ ἁγία αὐτὴ Ἑορτή. «Εὐαγγελίζου γῆ χαρὰν μέγαλην, αἰνεῖτε οὐρανοὶ Θεοῦ τὴν δόξαν». «Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, υἱὸς τῆς Παρθένου γίνεται καὶ Γαβριὴλ τὴν Χάριν εὐαγγελίζεται». «Ἄνθρωπος γίνεται Θεός, ἵνα θεὸν τὸν Ἀδὰμ ἀπεργάσῃ». Καὶ μαζί μέ τό λυτρωτικό μήνυμα τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ἡχεῖ κατὰ τὴν μεγάλην αὐτὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου καὶ τό μήνυμα τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλληνορθόδοξου Πατρίδος

μας: «Ἐλευθερία ἢ θάνατος». «Ἀναστήτω ἡ Ἑλλάς». «Χαρά πού τῶχουν τὰ βουνά, τὰ κάστρα περηφάνεια, γιατί γιορτάζει ἡ Παναγιά, γιορτάζει κι ἡ Πατρίδα» διασαλπίζει ὁ ποιητής. Ἡ δέ διπλὴ αὐτὴ χαρὰ ἐπιτείνεται μέ τὸν ἐπίσημο ἐπετειακὸ ἑορτασμὸ τῶν 200 χρόνων ἀπὸ τὴν ἐθνεργεσία καὶ τὴν ἐθνικὴ μας Παλιγγενεσία.

Δοξάζοντες, λοιπόν, τὸν Πανάγαθον Θεὸν καὶ τὴν Ὑπέρμαχον Στρατηγὸν τοῦ Γένους μας, τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, διὰ τὴν συμπλήρωσιν 200 ἐτῶν ἀπὸ τὴν εὐλογημένην ἐκείνην καὶ ἡρωϊκὴν ἀπόφασιν τῶν προγόνων μας, χρέος μας χριστιανικὸν καὶ ἐθνικὸν εἶναι νὰ φυλάξωμεν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν ἐθνικὴν μας ἐλευθερίαν ἀπὸ τοὺς ὀρατοὺς καὶ ἀοράτους ἐχθρούς μας. Πρώτιστον χρέος ὅλων μας εἶναι νὰ διαφυλάξωμεν τόσον τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν, ὅσον καὶ τὴν ἐθνικὴν καὶ πατριωτικὴν μας παράδοσιν. Δύο σπουδαῖα ἐργαλεῖα διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τὰ δύο αὐτὰ λαμπρὰ ἐπιτεύγματα εἶναι ἡ διατήρησις εἰς τὴν μνήμην μας ὅλων αὐτῶν τῶν ἀγνῶν παραδόσεων καὶ παρακαταθη-

* Ποιμαντορικὴ Ἐγκύκλιος γιὰ τὴν 25η Μαρτίου 2021

κων τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας μας καί τοῦ Ἑλληνορθοδόξου Γένους μας, ἀφ' ενός, καί ἡ θεοδίδακτη μετάνοια, ἡ ὁποία ἀποκαθιστᾷ λάθη, παραλείψεις, σφάλματα καί μέ μίαν λέξιν τά ἁμαρτήματά μας.

Τό κατανυκτικό τροπάριο, τό ὁποῖο προτάξαμε μᾶς παροτρύνει νά ἀποδιώξωμεν τόν ὕπνον τῆς ψυχῆς, τῆς δεινῆς ῥαθυμίας καί νά ἀποκτήσωμεν τήν πνευματικήν ἐγρήγορσιν διὰ τήν τήρησιν τῶν θείων ἐντολῶν. Καί αὐτά θά εἶναι ἡ προϋπόθεσις τῆς λαμπαδηφόρου ὑποδοχῆς τοῦ Νυμφίου Χριστοῦ. Εἰς τό σημεῖο αὐτό ἄς ἀκούσωμε τόν συμπαθέστατον ἅγιον τῶν καιρῶν μας Ὅσιο Παῖσιο τόν Ἀγιορείτη, ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ μέ τήν χαρακτηριστική του ἀπλότητα διὰ τήν μεγάλην δύναμιν τῆς μετανοίας, πού μᾶς εἶναι ἀπαραίτητη καί εἰς τό πνευματικό καί εἰς τό πατριωτικό πεδίο. «Ὁ Θεός εἶναι πολὺ κοντά μας, ἀλλὰ καί πολὺ ψηλά. Γιὰ νά «κάμψῃ» κανεῖς τὸν Θεό, ὥστε νά κατεβῇ νά μείνῃ μαζί του, πρέπει νά ταπεινωθῇ καί νά μετανοήσῃ. Τότε ὁ πολυεύσπλαχνος Θεός, βλέποντας τὴν ταπείνωσίν του, τὸν ὑψώνει ὥς τοὺς Οὐρανοὺς καί τὸν ἀγαπάει πολὺ. «Χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι», λέει τὸ ἱερό Εὐαγγέλιο. Ὁ Θεός ἔδωσε στὸν ἄνθρωπο τὸν νοῦ, γιὰ νά ἀναλογίζεται τὸ σφάλμα του, νά μετανοῇ καί νά ζητᾷ συγχώρηση. Ὁ ἀμετανόητος ἄνθρωπος εἶναι σκληρὸ πρᾶγμα. Εἶναι πολὺ ἀνόητος, ἐπειδὴ δὲν θέλει νά μετανοήσῃ, γιὰ νά ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν μικρὴ κόλασιν ποὺ ζῇ, ἡ ὁποία τὸν ὁδηγεῖ στὴν χειρότερη, τὴν αἰώνια. Ἔτσι στερεῖται καί τις ἐπίγειες παραδεισένιες χαρές, οἱ ὁποῖες συνεχίζουν στὸν Παράδεισο, κοντὰ στὸν Θεό, μὲ τις πολὺ μεγαλύτερες χαρές, τις αἰώνιες.

Ὅσο ὁ ἄνθρωπος βρίσκεται μακριὰ ἀπὸ τὸν Θεό, εἶναι ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Βλέπεις,

στὸ Εὐαγγέλιο γράφει ὅτι ὁ ἄσωτος υἱὸς «εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν εἶπε· πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου». Δηλαδή, ὅταν συνῆλθε, ὅταν μετάνιωσε, τότε εἶπε: «Θὰ ἐπιστρέψω στὸν πατέρα μου». Ὅσο ζοῦσε στὴν ἁμαρτία, ἦταν ἐκτὸς ἑαυτοῦ, δὲν ἦταν στὰ λογικά του, γιὰτὶ ἡ ἁμαρτία εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν λογική. Ὁ Ἀββᾶς Ἀλώνιος λέει: «Ἐάν θέλῃ ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ πρῶτ' ἕως ἐσπέρας γίνεται εἰς μέτρον θεῖον». Ἡ πνευματικὴ ζωὴ δὲν θέλει χρόνια. Σὲ ἓνα δευτερόλεπτο μπορεῖ νά βρεθῇ κανεῖς ἀπὸ τὴν κόλασιν στὸν Παράδεισο, ἂν μετανοήσῃ. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τρεπτός. Μπορεῖ νά γίνῃ ἄγγελος, μπορεῖ νά γίνῃ διάβολος. Τί δύναμιν ἔχει ἡ μετάνοια! Ἀπορροφᾷ τὴν θεία Χάρη. Ἐναν λογισμό ταπεινὸ νά φέρῃ στὸν νοῦ του ὁ ἄνθρωπος, σώθηκε. Ἐναν λογισμό ὑπερήφανο νά φέρῃ, ἂν δὲν μετανοήσῃ καί τὸν βρῇ ὁ θάνατος, πάει, χάθηκε. Βέβαια, ὁ ταπεινὸς λογισμὸς πρέπει νά συνοδεύεται καί ἀπὸ τὸν ἐσωτερικὸ ἀναστεναγμό, τὴν ἐσωτερικὴ συντριβή. Γιὰτὶ ὁ λογισμὸς εἶναι λογισμὸς, ἀλλὰ ὑπάρχει καί ἡ καρδιά. «Ὁλη ψυχὴ καὶ διανοία καὶ καρδιά», λέει ὁ ὑμνωδός. Νομίζω ὅμως ὅτι ὁ Ἀββᾶς ἔδω ἐννοεῖ μιὰ πιὸ μόνιμη κατάστασιν. Χρειάζεται ἓνα διάστημα, γιὰ νά φθάσῃ κανεῖς σὲ καλὴν κατάστασιν. Σφάλλω, μετανοῶ, συγχωροῦμαι αὐτὴν τὴν στιγμὴ. Ἄν ἔχω ἀγωνιστικὸ πνεῦμα, μπορῶ σιγὰ-σιγὰ νά σταθεροποιήσω μιὰ κατάστασιν, ἀλλὰ μέχρι τότε ταλαντεύομαι.

Ἡ μετάνοια εἶναι τὸ βάπτισμα τῶν δακρύων. Μὲ τὴν μετάνοια ὁ ἄνθρωπος ξαναβαπτίζεται, ἀναγεννιέται. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος μὲ τὴν ἄρνησίν του πρόδωσε κατὰ κάποιον τρόπο τὸν Χριστό, ἀλλὰ, ἐπειδὴ «ἔκλαυσε πικρῶς», ἔλαβε τὴν ἄφεσιν γιὰ τὴν πτώσιν του. Δηλαδὴ ἡ εἰλικρινὴς μετάνοια ποὺ εἶχε, τὸν ξέπλυνε, τὸν καθάρισε πάλι. Βλέπεις, ὁ Θεὸς πρῶτα ἔκανε τὴν γῆ, τὴν θάλασσα, ὅλη τὴν δημιουργία, καί

ὕστερα πῆρε χῶμα καὶ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπο. Ὁ ἄνθρωπος πρῶτα γεννιέται σαρκικὰ καὶ μετὰ, στὸ Βάπτισμα, ἀναγεννιέται πνευματικὰ ἀπὸ τὸ δημιουργημα τοῦ Θεοῦ, τὸ νερό, καὶ ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, τὴν θεία Χάρη, –«ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος»– καὶ γίνεται νέος ἄνθρωπος».

Ἀγαπητοί μου Ἀδελφοί καὶ Συλλειτουργοί,

Ἀδελφοί μου Χριστιανοί,

Μέ ἀφορμὴν τὴν ἐπέτειον τῆς Ἐθνικῆς μας Παλιγγενεσίας, ἀλλὰ καὶ τὴν διανομένην ἁγίαν περίοδον τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἃς ποτισθοῦμε ἀπὸ τὰ ζωήρυντα νάματα τῆς ἀληθινῆς μετανοίας. Καὶ ὡς πολῖτες τοῦ εὐσεβοῦς καὶ τοῦ πλέον ἡρωϊκοῦ Ἑθνους ἃς προστρέξωμε στίς αὐθεντικές καὶ γνήσιες πηγές τῆς ἐνδόξου ἱστορίας μας, διδασκόμε-

νοι ἀπὸ τὴν θερμὴν πίστιν, τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὴν αὐταπάρνησιν τῶν προγόνων μας, ἀλλὰ καὶ ὡς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί ἃς φυλάξωμεν τὴν ἁγίαν καὶ ἀμώμητον πίστιν καὶ παράδοσιν τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς μας Ἐκκλησίας. Καὶ νὰ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι μέ τὴν μνήμην τῶν Χριστιανικῶν καὶ Ἑλληνικῶν μας παραδόσεων καὶ καταβολῶν καὶ μέ τὴν θεοφιλῆ μετάνοιαν θὰ εὐαρεστήσωμεν εἰς τὸν Κύριον καὶ Θεόν μας καὶ ὡς Ἕλληνες πατριῶτες καὶ ὡς Ὁρθόδοξοι Πιστοί. Οἱ Πνευματικοὶ πατέρες τῆς νήσου μας σᾶς ἀναμένουν εἰς τό φερέσβιον καὶ Ἱερὸν Μυστήριον τῆς Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως κατὰ τὰ εἰωθότα.

Καὶ ἐπὶ τούτοις, εὐχόμενος εἰς ὅλους σας καλὴν συνέχειαν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ ἔτη πολλά, ὑγιεινὰ καὶ εὐλογημένα διὰ τὴν ἐπέτειον τῆς Ἐθνικῆς μας Παλιγγενεσίας.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΙΝΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟ ΣΟΛΩΜΟ*

τοῦ κ. Ἡρακλῆ Ρεράκη, Ὁμ. Καθηγητῆ ΑΠΘ, Προέδρου τῆς ΠΕΘ

Διακόσια χρόνια μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, γιὰ τὴν ἐπανάκτησιν τῆς Ἑλευθερίας τῆς Ἑλλάδας, ὑπάρχει μία ἰσχνή μειοψηφία συνανθρώπων στή χώρα μας, πού πιστεύουν στὸν κοινωνικὸ ἀπομονωτισμὸ καὶ στὸν ἀτομοκεντρισμὸ καὶ ὄχι στὸ συλλογικὸ «ἐμεῖς».

Ὑβρίζουν, περιφρονοῦν, ἀδιαφοροῦν καὶ μηδενίζουν συλλογικοὺς φορεῖς μέ διαχρονικὲς ἀξίες, ὅπως εἶναι ἡ οἰκογένεια, ἡ πατρίδα καὶ ἡ Ἐκκλησία.

Θεωροῦν ὡς πρότυπο ζωῆς τὴν ἀπομόνωση τοῦ ἀνθρώπου σὲ μιά ὀλιγομελῆ ομάδα, μέ αὐταρχικὴ, ἀντιεξουσιαστικὴ,

ἀντιδημοκρατικὴ καὶ ἀνατρεπτικὴ ἰδεολογία, πού ἀντὶ νὰ διαλέγεται μέ τοὺς πολλοὺς μάχεται καὶ πολεμᾷ, προκειμένου νὰ κυριαρχήσει καὶ νὰ ἐπιβάλλει στοὺς πολλοὺς τίς δικές της θέσεις μέ δολιοφθορές, μέ ἐμπρηστικὲς ἐπιθέσεις καὶ ἄλλες πράξεις βίας καὶ ἐκφοβισμοῦ.

Σὲ αὐτὸ τό κλίμα τῆς ἐμφύλιας πολεμικῆς συμπεριφορᾶς κάποιων ὀλίγων ἐναντίον τῶν πολλῶν, κατ' οὐσίαν κυριαρχοῦν τὰ ἀτομικά «ἐγώ» τῶν μελῶν αὐτῆς τῆς ομάδας καὶ ὄχι τὸ πνεῦμα τοῦ συλλογικοῦ συμφέροντος, τῆς κοινῆς Πατρίδας, τοῦ ὅλου τῆς Ἑλλάδας.

* Πηγή: <http://aktines.blogspot.com>

Τό σύνθημα πού ἀκούγεται καί γράφεται μέ μαύρα γράμματα τόν τελευταίο καιρό ἀπό αὐτήν τήν ομάδα: «Στό διάολο ἡ οἰκογένεια, στό διάολο ἡ πατρίς, ἡ Ἑλλάδα νά πεθάνει νά ζήσουμε ἐμεῖς», ἐκφράζει τήν τάση νά μὴν ἀποδέχονται, ἀλλά νά μισοῦν κάποιοι τήν κοινή πατρίδα ὅσο καί τά κοινά παραδοσιακά πρότυπα καί τίς ἀξίες τοῦ γένους μας.

Στήν προσπάθεια ἐρμηνείας αὐτῆς τῆς συμπεριφορᾶς, θά μπορούσαν νά διαγωνιστοῦν, σύμφωνα μέ τόν Α. Adler, σημεῖα ἐγωκεντρισμοῦ καί ἐπικράτησης τῆς ἐπιθυμίας ὀρισμένων νά ἀποκτήσουν κύρος καί δύναμη, πού θεωρεῖται ὅμως ὅτι δέν ἀποτελοῦν φυσικά στοιχεῖα τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς.

Ἡ ἀναζήτηση τέτοιων στόχων, μάλιστα εἴτε ὡς ἐμμονή εἴτε ὡς ιδεοληψία, μπορεῖ νά καταλήξει σέ νοσηρή ἐπιθυμία ὑπεροχῆς καί αὐτοανύψωσης, πού φανερώνει ἰσχυρό σύμπτωμα ἀδυναμίας καί κατωτερότητας τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκφράζεται, μάλιστα, μέ ἀνελεύθερη καί ἀντικοινωνική συμπεριφορά, ἀφοῦ ἐκδηλώνεται, ὡς ἀπώθηση τῶν «ἄλλων» καί ὡς προσπάθεια ἐκφοβισμοῦ, ἐπιβολῆς, καταπίεσης, κυριαρχίας καί ἐξάρτησής τους.

Ἡ μέ κάθε βίαιο τρόπο καί μέσο ἔκφραση τῆς ἐπιθυμίας νά ἀναδείξουν τόν ἀντιπατριωτισμό τους μέσῳ τῶν ὅσων λένε καί πράττουν κατὰ τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, μέ ταυτόχρονη ὅμως φανέρωση ἑνός ἐνδόμυχου πόθου ἀπόκτησης καί ἔνδειξης δύναμης καί ἐξουσίας, ἀφενός, δείχνει τήν ἀντιφατικότητα καί τήν ἀσυνέπειά τους καί, ἀφετέρου, ἀποδεικνύει ὅτι ὅλο αὐτό τό σχῆμα δέν πηγάζει ἀπό δύναμη, ἀλλά ἀπό ἀδυναμία.

Εἶναι, κατὰ τόν Ε. Fromm, ἡ προσπάθεια γιά ἀπόκτηση δευτερογενοῦς δύναμης, ἐκεῖ πού λείπει ἡ αὐθεντική δύναμη.

Ὁ Adler κατατάσσει αὐτήν τήν παθο-

λογική τάση, γιά ἐξουσιασμό τῶν «ἄλλων», στήν «ἐπιβλαβή πλευρά τῆς ζωῆς καί ἐκεῖ διακρίνει ψυχικούς παράγοντες, πού συντελοῦν στή δημιουργία καί τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ καί τῆς ἀντικοινωνικότητας».

Ὡστόσο, ἐορτάζοντας τά διακόσια χρόνια ἀπελευθέρωσής μας ἀπό τόν σκληρό τουρκικό ζυγό, ὁ ἑλληνικός λαός εἶναι φυσικό νά αἰσθάνεται ἀπέχθεια σέ τέτοιες κινήσεις, πού ἐπιδιώκουν, μέ νέες μεθόδους, νά ἐκμεταλλευθοῦν κάποια ἀδύναμα σημεῖα τῆς Δημοκρατίας, γιά νά ἐπιβάλουν στόν λαό, χωρίς τή δημοκρατική του βούληση, ἐκφοβισμό καί βία, μέ στόχο τήν ἐπιβολή τῶν ἄγνωστων σχεδίων τους.

Τόν πατριωτισμό τόν διδάσκουν σέ ὅλους μας οἱ ἥρωες πρόγονοί μας πού πολέμησαν θυσιάζοντας τή ζωή τους ἐναντίον ξένων κατακτητῶν γιά νά μᾶς ἀπελευθερώσουν καί ὄχι ὅσοι σήμερα, θυσιάζουν τοὺς Ἕλληνες καί φθείρουν ἢ καταστρέφουν τίς περιουσίες τους, μέ ἐμφυλιοπολεμικές διαθέσεις γιά νά μᾶς διδάξουν τό μίσος, τήν ἐχθρότητα καί τήν ἀπαξίωση τῶν Ἑλληνορθοδόξων προτύπων μας.

Στόν ἐορτασμό τῆς ἀνεξαρτησίας καί τῆς ἀπελευθέρωσης ἀπό τήν τουρκική δουλεία, οἱ Ἕλληνες αἰσθανόμαστε τή σκληρή πραγματικότητα, τήν ἀγωνία, τόν πόνο καί τή μιζέρια τῆς σκληρῆς σκλαβιάς τῶν προγόνων μας, καθώς περνοῦσαν, ὅπως λέγει ὁ Ἑλύτης, «τὴν ἀγρύπνια τέτοιας νύχτας», ἔχοντας βαθιά πίστη στόν Θεό, ἀγνή ἀγάπη στήν πατρίδα καί ἀκλόνητη προσδοκία στόν τοκετό τῆς Ἑλευθερίας τους.

Μέ ἄλλα λόγια ὁ λαός μας μαθήτευσε 400 περίπου χρόνια στήν τυραννία γιά νά γνωρίσει τήν ἀξία τῆς πραγματικῆς Ἑλευθερίας.

Ἐνας ἀπό ἐκείνους πού θά μπορούσε νά μᾶς διερμηνεύσει καί νά μᾶς διδάξει τήν ἀλήθεια τῆς Ἑλευθερίας, ἀλλά καί τήν

Ἐλευθερία τῆς ἀλήθειας εἶναι ὁ μέγας ποιητής τοῦ Ὑμνου τῆς Ἐλευθερίας, ὁ Διόνυσος Σολωμός.

Γνώριζε τά πάθη ἀλλά καί τίς ἀρετές τῆς ψυχῆς τῶν Ἑλλήνων. Ἀφετηρία του ἦταν πάντα ἡ πίστη, ἡ ἠθική καί ὁ πατριωτισμός, καθὼς πίστευε βαθύτατα ὅτι ἡ Ἑλλάδα δέν θά ἀνασπληθεῖ μόνον μέ τήν ἐπανάσταση τῶν ὀπλῶν, ἐάν δέν ἐπαναστατήσουν, ταυτόχρονα, οἱ συνειδήσεις καί οἱ ψυχές.

Ἡ πνευματική καί ἠθική ἀναγέννηση τῆς πατρίδας, μέ πρότυπο τήν ἑλληνική σοφία καί τήν ἀρετή, ἀπό τήν ἀρχαιότητα μέχρι καί τήν ἐποχή τῆς Ἐπαναστάσεως καί σέ συνδυασμό μέ τό δημιουργικό χριστιανικό πνεῦμα καί τή λαϊκή παράδοση, ἦταν τό σολωμικό ὄραμα τῆς ἀγαπητικῆς καί ἀνιδιοτελοῦς αὐτοπροσφορᾶς καί τῆς θυσίας τοῦ ἀτομικοῦ «ἐγώ», πού ἔχει πάντοτε ἀνάγκη ἡ πατρίδα, παράλληλα μέ τούς ὁποίους ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνες.

Γνώριζε καλά αὐτό πού τόνιζε ὁ Κάλβος ὅτι «θέλει ἀρετή καί τόλμη ἡ Ἐλευθερία» καί γι' αὐτό θεωροῦσε ὅτι ἡ πατρίδα του ἔχει ἀνάγκη, τόσο τήν γενναία προσφορά τοῦ ἑνοπλοῦ ἀγῶνα, ὅσο καί τήν ἐσωτερική πνευματική δύναμη, πού θά

τόνωνε ποιοτικά τόν ὑπέρ τῆς Ἐλευθερίας ἀγῶνα.

Γι' αὐτό στή δύναμη τοῦ λαοῦ, πού πολεμοῦσε μέ τό γιαταγάνι, ὁ Σολωμός προσθέτει τή δύναμη τοῦ πνεύματος καί τῆς τέχνης.

Στέκεται κι αὐτός νοερά στό μέτωπο τοῦ ἑνοπλοῦ ἀγῶνα καί προσπαθεῖ νά ἐνδυναμώσει τίς ψυχές, μέ τούς ἐμπνευσμένους στίχους του, τά ἠθικοπνευματικά πρότυπα καί τίς ἀξίες, βοηθώντας τά παλικάρια στόν ἀγῶνα πού διεξαγόταν μέσα τους, προκειμένου νά μποροῦν νά ἀνταλλάσσουν κάθε λεπτό τῆ θυσίας καί τόν θάνατο, πού ἦταν διαρκῶς τόσο ἐγγύς, μέ τήν ἔλευθερία τῆς Πατρίδας.

Οἱ ἀγωνιστές ἄκουαν τή φωνή τοῦ Σολωμοῦ, βίωναν τόν Ὑμνο τῆς Ἐλευθερίας πού τούς ἔψαλε, οἱ δέ στίχοι του, πού ἀπευθύνονταν ἐνθαρρυντικά στίς ψυχές τους, λειτουργοῦσαν, ἐκεῖνες τίς ὥρες, ἐξ ἴσου ἀποτελεσματικά μέ τά ἰσχυρότερα ὅπλα καί τά ἀξιότερα πολεμικά σχέδια.

Ὁ πατριωτισμός τοῦ Σολωμοῦ εἶναι στενά συνδεδεμένος μέ τήν ἐθνική ἀκοή, ὄραση καί μνήμη, διότι στοχεύει, πρωτίστως στήν ἐσωτερική Ἐλευθερία καί στόν ἐσωτερικό πολιτισμό τοῦ ἀνθρώπου.

ΠΡΟΣΟΧΗ! ΣΤΗΝ ΤΑΧΥΠΛΗΡΩΜΗ ΔΗΛΩΝΕΤΕ ΚΑΙ Α.Φ.Μ.

Ἡ Παρακαταθήκη, ὅπως καί τά ὑπόλοιπα περιοδικά, πού χρησιμοποιοῦμε ἔντυπο ταχυπληρωμῆς, ἐλάβαμε στίς ἀρχές Ἰανουρίου 2021 email ἀπό τά ΕΛ.ΤΑ. ὅτι ἀπό ἐδῶ καί στό ἐξῆς ὅσοι ἀποστέλλουν τή συνδρομή τους μέ τό ἔντυπο τῆς ταχυπληρωμῆς μας θά πρέπει νά δηλώνουν τά πλήρη στοιχεῖα καί τό Α.Φ.Μ. τους. Αὐτό, ὅπως ἐξηγοῦν τά ΕΛ.ΤΑ στό email τους γίνεται «στό πλαίσιο συμμόρφωσης τῶν σχετικῶν ἐγγράφων τῆς Α.Α.Δ.Ε. (=Ἀνεξάρτητη Ἀρχή Δημοσίων Ἐσόδων) μέ στόχο τήν «πρόληψη καί καταστολή τῆς νομιμοποίησης ἐσόδων ἀπό παράνομες δραστηριότητες».

Σημείωση γιά τούς συνδρομητές: Ρωτήστε ἐάν αὐτή ἡ γραφειοκρατία ἰσχύει καί γιά τήν κίτρινη ἐπιταγή τῶν ΕΛ.ΤΑ. Ἐμεῖς πού ρωτήσαμε, εἰσπράξαμε ἀντικρουόμενες ἀπαντήσεις.

Για τόν Σολωμό έχει τεράστια αξία και σημασία να μπορούν οι Έλληνες να είναι ελεύθεροι, πρωτίστως, έσωτερικά. Διότι, όταν είναι έσωτερικά ελεύθεροι, ακόμη και σε συνθήκες προσωπικής ή έθνικης ύποδούλωσης σε κάποιο έξωτερικό τύραννο ή έχθρο, διατηρούν, ύπαρξιακά, την έσωτερική τους Έλευθερία, ως βίωμα, που τους δίνει τί δύναμη να αναμένουν και την αυγή και της έξωτερικής Έλευθερίας, όπως φαίνεται στο στίχο του ποιητή: «Έστεκε στο μισημένο τό ζυγό μ' άραθυμιά, τό ποδάρι είχε δεμένο, αλλά έλευθερη καρδιά». (Διον. Σολωμού, «Είς τόν θάνατον του Λόρδου Μπάιρον», στρ. 97).

Έλλάδα και Έλευθερία στον Σολωμό, είναι δύο μεγέθη που σχεδόν ταυτίζονται. Μέ την Έλλάδα στην ψυχή του, ο Σολωμός αισθάνεται, όχι άπλως ελεύθερος και χαρούμενος, αλλά «νά λαχταρίζει μέσα του κάθε είδος μεγαλείου», γιατί, όπως διασώζει ο Ίω. Πολυλάς, ο Σολωμός «δέν έσυνήθοϋσε να θεατρίζει τά έθνικά φρονήματα, αλλά μέσ τό Άγιο βήμα της ψυχής, οικοδομούσε την άληθινή Έλλάδα».

Σε αντίθεση με κάποιες ιδεοληπτικές φωνές της σημερινής πραγματικότητας, που θεωρούν την πατρίδα ως έκφρασή μιας καταπιεστικής έξουσίας και άρνοϋνται ή έχθρεύονται την ύπαρξή της, ο Σολωμός πίστευε ότι «ό έλληνικός πολιτισμικός και ιστορικός χώρος, μπορεί να έμπνεύσει την πρωτοτυπία και την προφητεία, σε όσους έχουν τί δύναμη και την έτοιμότητα να θυσιάσουν τό άτομικό στο έθνικό και όχι τό έθνικό στο άτομικό» (Ηρ. Ρεράκης, *Θρησκευτικά και πολιτισμικά πρότυπα στο έργο του Δ. Σολωμού*, έκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 2003, σ. 48).

Πίστευε ότι ή Έλλάδα δέν έχει άλλη έπιλογή για να φθάσει στην Έλευθερία,

άπό την άρετή και τί θυσία. Μέ τόν ύμνο του στην Έλευθερία, ο Σολωμός καλεί τους Έλληνες να δοκιμάσουν τίς άντοχές τους και να προσπαθήσουν να θυσιάσουν τό «έγώ», που κλείνει τόν άνθρωπο στη δουλεία των παθών του έαυτου, στο «έμεις», που άνοίγει τους όρίζοντες προς την άπελευθέρωση άπό κάθε μορφής άγκυλώσεις που τόν έγκλωβίζουν.

Τό όραμα ζωής, που προσφέρει ο Ύμνος στην Έλευθερία, έμπνέει τίς συνειδήσεις των Ελλήνων και τίς ώθει να πιστέψουν και να όμολογήσουν αυτό που όμολόγησε και ο Σπ. Τρικούπης όταν τόν διάβασε: «Οί άξιοι άναγνώστες αϋτου του Ύμνου, θέλει τόν κρίνουν δόξα της Έλλάδος και θέλει είποϋν μαζί μου ότι είς κανέναν καιρόν και είς κανέναν έθνος ή Έλευθερία δέν εϋρε ψάλτη άξιώτερο».

Πράγματι, ο Ύμνος του Σολωμού άποτελεί ένα μήνυμα Έλευθερίας του Πνεύματος, ένα προσκλητήριο για τό μέλλον, μέ στόχο «τά μεγάλα και τά ύψηλά»: «Οί μεγάλοι τά μεγάλα που τους μοιάζουνε άγαποϋν» («Είς τόν θάνατον του Λόρδου Μπάιρον», στρ. 31).

Βλέπει την Έλευθερία, άφενός, να βγαίνει «άπ' τά κόκαλα των Ελλήνων τά ίερά», να την ύποδέχεται ή θρησκεία, να τιμάται μέ την άγχόνη του Πατριάρχη, άφετέρου, να ζητά να συναντηθεί μέ όλους τους Έλληνες μαζί, μέσα άπό την ένότητα, την όμόνοια, την άρετή και τί θυσία, δηλαδή κατ' οϋσία, μέσα άπό την υπέρβαση των παθών και των λαθών.

Διότι γνωρίζει ότι τό εμφύλιο μίσος, ο διχασμός και ή διχόνοια, όδηγοϋν τόν λαό μας σε νέες δουλείες και σκλαβίες: «Εάν μισοϋνται άνάμεσό τους, δέν τους πρέπει Έλευθερία» (Ύμνος, στρ. 147).

**Ο ΒΡΕΣΘΕΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ:
ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΑΕΙΟΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ***
του κ. Γιώργου Ν. Παπαθανασόπουλου, δημοσιογράφου

Ὁ Ἐπίσκοπος Βρεσθένης Θεοδώρητος (1787-1843) ἦταν κληρικός, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε στά χρόνια τῆς Ἐπανάστασης ὑψηλότατα στρατιωτικά καί πολιτικά καθήκοντα. Παράλληλα ἀνεδείχθη πρότυπο Ἀρχιερέως. Δέχθηκε νά ὑποστεῖ βαριά ἐκκλησιαστική ποινή, παρά νά παραβεῖ τοὺς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας. Ὄντως ἀναδείχθηκε ἀγωνιστής ἄξιος τῆς Πατρίδος καί τῆς Ἐκκλησίας.

Γεννήθηκε στή Νεμνίστα, σήμερα Μεθύριο, δημοτικό διαμέρισμα τοῦ Δήμου Βυτίνης. Τά γράμματα τά ἔμαθε ἀπὸ δασκάλους κληρικούς καί ἀπὸ μόνος του. Ἰδιοφυής, ἔμαθε ἄριστα νά γράφει, νά ὁμιλεῖ καί, ἀργότερα, νά κηρύττει. Ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεδείχθη ὅτι ἦταν καί ἄριστος θεολόγος. Τό 1813 ἐξελέγη Ἐπίσκοπος Βρεσθένης καί ἀφιερώθηκε στήν ἱεραποστολή καί στή διάδοση τῶν γραμμάτων. Λιτός στή ζωή ἔδιδε πρῶτος τό βαλάντιο του ὡς παράδειγμα καί προτροπή νά ἐνισχυθεῖ τό ἔργο του. (Βλ. σχ. Ἀν. Γούδα, *Βίοι παράλληλοι τῶν ἐπὶ τῆς Ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος διαπρεψάντων ἀνδρῶν*, τόμος Α΄, ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου, ἐν Ἀθήναις, 1869, σελ. 138). Τό 1818 κατέστη μέλος τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας. Ἀπὸ τότε ἄρχισε τὴν ἐντονότερη πατριωτική του δράση καί τὴ συνεργασία του μέ τοὺς ἄλλους ἀγωνιστές πρὸς προετοιμασία τῆς Ἐθνεγερσίας.

Μέ τό ξέσπασμα τῆς Ἐπανάστασης πληροφορήθηκε τὴν κρισιμότητα τῆς μάχης στό Βαλτέτσι (12-13 Μαΐου 1821), ἐγκα-

τέλειψε προσωρινά τὴν ποιμαντορική του ράβδο, περιζώθηκε τὴ ρομφαία καί κατέβηκε ἀπὸ τὸν Ταῦγετο σέ βοήθεια τῶν ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων. Γράφει ὁ Ἀμβρόσιος Φραντζής: «Περί τό λυκαυγές τῆς πρωῆας τῆς 13ῃ Μαΐου, οἱ Ἄγιοπετρίται καί οἱ Τσάκωνες, περίπου 800, τοὺς ὁποίους διύθυσε ὁ Ἐπίσκοπος Βρεσθένης, ἔσπευσαν εἰς βοήθειαν τῶν ἀγωνιζομένων ἀδελφῶν των». (Α. Φραντζής, *Ἐπιτομή τῆς Ἱστορίας τῆς Ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος*, Τόμ. Β΄, ἐν Ἀθήναις 1839, σελ. 23).

Ὁ Αὐστριακὸς διπλωμάτης καί ἱστορικός Ἄντον Πρόκες φόν Ὅστεν ἀποδίδει μείζονα σημασία στή σύμπραξη τοῦ Βρεσθένης γιὰ τὴν εὐτυχὴ ἔκβαση τῆς μάχης τοῦ Βαλτετσίου, ὅπως καί τῶν μαχῶν στά Βέρβαινα καί στά Δολιανά. (Βλ. σχ. *Ἱστορία τῆς Ἐπαναστάσεως τῶν Ἑλλήνων κατὰ τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους ἐν ἔτει 1821 καί τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου/Διπλωματικῶς ἐξεταζομένη*. Συγγραφεῖσα μὲν ὑπὸ Ἀντ. Πρόκες-Ὅστεν, μεταφρ. δὲ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ πρωτοτύπου ὑπὸ Γ. Ἐμμ. Ἀντωνιάδου, Ἀθήνησι, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀθηνᾶς, 1868-69, Τόμ. Α΄ σελ. σβ΄).

Μετά τὴν ἄλωση τῆς Τριπολιτσᾶς ὁ Θεοδώρητος ἐγκατέλειψε τὰ στρατόπεδα καί μεταξύ τῶν πρώτων ἔσπευσε νά προωθήσει Σύνταγμα, Νόμους, καί Κυβέρνηση. Ἔτσι συνέπραξε στή σύσταση τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, ἡ ὁποία, στίς 26 Μαΐου 1821, ἐξέδωσε τὴν πρώτην πράξη, μέ τὴν ὁποία ἀνακοινώθηκε ἡ ἐκλογή τῶν

* Πηγή: <https://www.antibaro.gr/article/29922>

μελών της. Σέ αὐτήν πρόεδρος ἐξελέγη ὁ Βρεσθένης. Ἐξελέγη ἐπίσης ἀντιπρόσωπος τῆς Σπάρτης στίς Ἐθνοσυνελεύσεις τῆς Ἐπιδαύρου καί τοῦ Ἄστρους.

Τό 1821 ὑπέστη μιά ἐπτάμηνη σκληρή δοκιμασία στό Ναύπλιο. Θέτοντας τό συμφέρον τῆς Πατρίδας πάνω ἀπό τόν ἑαυτό του ἀποδέχθηκε τόν κίνδυνο νά εἰσέλθει στό τουρκοκρατούμενο Παλαμίδι γιά νά διαπραγματευθεῖ τήν παράδοσή του. Οἱ Τοῦρκοι τόν κράτησαν ὁμηρο, τόν βασάνισαν ἀνελέντα καί ἀπειλοῦσαν συνεχῶς τή ζωή του. Ἡμιθανής ἐξῆλθε τῆς αἰχμαλωσίας, ἀλλά βρῆκε τή δύναμη νά συνεχίσει τήν προσφορά του. Ὀνομάσθηκε γιά δύο περιόδους ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς, οὐσιαστικά προήδρευε, καί ἀπό τή θέση του προσπάθησε νά σταματήσει τήν ἐθνοκτόνα διχόνοια. Φυλακίσθηκε πάλι (αὐτή τή φορά ἀπό τοὺς Ἕλληνες) στό Παλαμίδι. Πικραμένος ἀποσύρθηκε στό ἀγαπημένο του Λεωνίδιο τῆς Τσακωνιάς (βλ. σχ. Φ. Κουκουλέ, *Ἱστορία τῆς Βαμβakoῦς*, ἐν Ἀθήναις, 1907, σελ. 82-83).

Στίς 10 Αὐγούστου 1827 ὁ Βρεσθένης κατευθυνόμενος πρὸς τό Λεωνίδιο ἀπό τοὺς Μύλους ἀπηνύθηκε ἐπιστολή στόν Γ. Κουντουριώτη, στήν Ὑδρα. Μέ ὑστάτη ἐκκλησίη του τόν παρακάλεσε νά σταματήσει ἡ διχόνοια «ἥδη τῆς πατρίδος κινδυνευούσης»... Ὅταν ὁ Καποδίστριας ἀνέλαβε τή διακυβέρνηση τῆς Ἑλλάδος ὁ Θεοδώρητος ἀποσύρθηκε ἀπό τά κοινά καί ἀφοσιώθηκε στά ποιμαντικά του καθήκοντα.

Ὡς Ἐπίσκοπος ὁ Βρεσθένης Θεοδώρητος διακρίθηκε γιά τήν παρηρησία του καί διά τήν ἔως διωγμοῦ του τήρηση τῶν Ἱερῶν Κανόνων. Ἀντιτάχθηκε στήν κρατικοποίηση τῶν Μητροπόλεων καί τῶν Ἐπισκοπῶν, πού προώθησε ἡ Ἀντιβασιλεία. Ὅταν αὐτή χώρισε τήν Ἐπικράτεια σέ δέκα Νομούς καί ἰσαριθμῆς Ἐπισκοπές ἀντέδρασε, διακηρύσσοντας ὅτι δέν μπορεῖ ὁ Ἐπίσκο-

πος νά καταστεῖ κρατικός ὑπάλληλος καί νά ταυτισθεῖ μέ τόν Νομάρχην. Λόγω τῆς θαρραλέας στάσης του ἔναντι τῆς ἐξουσίας ἔπεσε στή δυσμένειά της. Γιά «τιμωρία» τόν ἀπομάκρυναν καί τήν Ἐπισκοπή Βρεσθένης, στήν ὁποία ὑπηρετοῦσε ἤδη, τό 1842, εἴκοσι ὀκτώ χρόνια, καί, χωρίς νά τό θέλει καί νά τό ζητήσει τόν «προήγαγαν» στήν ἐπισκοπή Ἀχαΐας.

Πικραμένος παρουσιάστηκε στή Σύνοδο καί ἐξήγησε τοὺς Κανονικούς, Ἐκκλησιαστικούς καί προσωπικούς λόγους πού δέν θέλησε τόν «προβιβασμό». Οἱ Συνοδικοί τόν παρέπεμψαν στήν Κυβέρνηση, πού ἐξέδωσε τό σχετικό Βασιλικό Διάταγμα. Ὁ Θεοδώρητος ἀπηνύθηκε τότε ἐπιστολή στόν Ὅθωνα καί τοῦ ἐξήγησε τοὺς λόγους πού ἀρνήθηκε τή μετάθεσή του. Ἐν τῷ μεταξύ ἡ Σύνοδος ἄλλαξε τό ὄνομα τῆς Ἐπισκοπῆς Βρεσθένης σέ Σελλασία. Ὁ Ὅθωνας προώθησε τήν ἐπιστολή τοῦ Θεοδώρητου στή Σύνοδο, γιά νά ἐπιληφθεῖ. Ἐκείνη ἐπικαλέστηκε τό Βασιλικό Καταστατικό Διάταγμα τοῦ 1833 γιά τήν Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καί ἐνημέρωσε τόν Βασιλέα ὅτι λόγω τῆς ἀρνήσεώς του τόν ἐξεδίωξε ἀπό τήν Ἐπισκοπή του καί τόν κατέστησε «πρώην Σελλασίας». (Κων. Οἰκονόμου, *Τά σωζόμενα Ἐκκλησιαστικά Συγγράμματα*, Β' Τόμος, Ἀθήναι, 1862, σελ. 486).

Ἡ κυβέρνηση «ἵνα μὴ ἀποθάνῃ πράγματι ἐκ τῆς πείνης» χορήγησε στόν Θεοδώρητο σύνταξη 200 δρχ., ἀργότερα τήν ἔκαμε 300 δρχ... Λόγω τῆς ἀνέχειάς του ἔμενε σέ οἴκημα «καλύβης μικρόν διαφέρον, πενιχρά ἐπιπλα καί τράπεζα λιτή» (Κων. Οἰκονόμου, *Λόγος Ἐπιτάφιος εἰς τόν Αἰόδιμον Σελλασίας Θεοδώρητον*, Ἀθήνησι 1848, σελ. 25).

Στίς 26 Ἀπριλίου 1843, στά 53 του χρόνια, ὁ Θεοδώρητος «ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ πλήρης γαλήνης τῆς συνειδήσεως, δι-

ὅτι καί ὡς Ἱεράρχης καί ὡς χριστιανός καί ὡς Ἕλλην καί ὡς ἀγωνιστής ἐξετέλεσεν ἐν εὐσεβείᾳ καθ' ἅπαντα τόν βίον αὐτοῦ ἅπαντα τά πολλαπλά ταῦτα καθήκοντα, ἀλλά καί μεστός πικριῶν» γράφει ὁ Ἄντ. Γούδας καί συνεχίζει: «Ὡς δείγμα ἀναντίρρητο τῆς ἀφιλοχρηματίας του ἔχομεν ὅτι ἐπὶ τῆς θανῆς του ἔντεκα μόνο Ἕλλην. τάλληρα πεντόδραχμα εὐρέθησαν ἐν τῷ κατακένῳ πάντοτε ὄντι βαλαντίῳ του καί 5 σμικρά ἀργυρά κοχλιάρια. Ἄς μὴ λησμονήσωμεν δέ, ὅτι αὐτοῦ προεδρεύοντος ἐν τῷ Βουλευτικῷ καί παντοδυνάμου τότε ὄντος, ἀφίκετο ἐκ Λονδίνου τό πρῶτον

Ἑλλ. Δάνειον» («Βίοι Παράλληλοι...», Τόμος Α', σελ. 165).

Στή νεκρώσιμη ἀκολουθία, στό Ναό τῆς Ἁγίας Εἰρήνης ὁδοῦ Αἰόλου, συμμετέσχε μέγα πλήθος λαοῦ, πού συνόδευσεν ἐν τῇ συνέχειᾳ τῇ σορὸ του ὡς τῇ Μονῇ Πετράκῃ, ὅπου ἐτάφη. Πρὸς τιμὴν τοῦ ἐγγράφησαν τρία ἐπιτύμβια. Στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐνὸς γράφεται: «Παντολέτωρ ὁ χρόνος, διαμασίμβροτος, ἀλλ' ἀρετῶν τῶν Θεοδωρήτου τό κλέος ἀθάνατον». (Ἐξολοθρευτῆς τῶν πάντων ὁ χρόνος, δαμάζει ὅλους τοὺς θνητούς, ἀλλὰ τό κλέος τῶν ἀρετῶν τοῦ Θεοδωρήτου εἶναι ἀθάνατον).

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821*

τοῦ κ. Γιώργου Θεοχάρη, δημοσιογράφου

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1821, ἦλθε στή Μονὴ Ἑσφιγμένου ὁ ἄρχοντας τῶν Σερρῶν, Ἑμμανουὴλ Παππᾶς, μέ τὴν ἐντολὴν νὰ προχωρήσῃ στὴν ἐξέγερσιν ὅλης τῆς Μακεδονίας. Αὐτὸς ξεσήκωσε καί τοὺς Ἀγιορεῖτες, μέ ἀπώτερον στόχο τὴν κατάληψιν τῆς Θεσσαλονίκης, στὴν ὁποία θὰ συμμετείχαν ἐπίσης καράβια ἀπὸ τὴν Ὑδρα καί τίς Σπέτσες. Στὴ διάρκεια τῶν συζητήσεων μέ τοὺς Ἀγιορεῖτες ἔφτασε ἡ τρομερὴ εἰδησιὴ τοῦ ἀπαγχονισμοῦ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε' ἀπὸ τοὺς Τούρκους, γεγονός πού τοὺς ὁδήγησε νὰ ξεπεράσουν κάθε δισταγμὸ γιὰ τὴν συμμετοχὴν στὴν Ἐπανάστασιν. Στις 22 Ἀπριλίου οἱ Ψαριανοὶ ἀπέστειλαν, μετὰ ἀπὸ αἴτησιν τῶν Ἀγιορεϊτῶν, δύο πλοῖα, πού περιπολοῦσαν ἀπὸ τὸν Θερμαϊκὸ μέχρι τὸ Ἅγιον Ὄρος. Αὐτὰ πυρπόλησαν ἓνα τουρκικὸ καράβι στὴ θάλασσα κάτω ἀπὸ τὴν Μονὴν Ξηροποτάμου. Τὸν Μάϊον τοῦ 1821 κηρύχθηκε, μέ ἐπίσημην

τελετὴν στό Πρωτάτο, ἡ Ἐπανάστασις τοῦ Ἁγίου Ὁρους καί ὁ Ἑμμανουὴλ Παππᾶς ἀναγνωρίστηκε ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς ὡς ἀρχιστράτηγος τῆς Μακεδονίας. Οἱ μοναχοὶ τῆς ἀθωνικῆς πολιτείας ἦταν τότε περὶ πρὸς 3.000.

Οἱ Ἀγιορεῖτες μετέφεραν μέ τὰ καῖκια τοὺς κανόνια καί πολεμοφόδια στοὺς μαχόμενους ἐπαναστάτες στὸν Πολύγυρον, ἔσκαβαν ὀχυρωματικὰ χαντάκια, ἀπέστελλαν τρόφιμα, ἔδιναν χρήματα γιὰ τὴν Ἐπανάστασιν, κατασκεύαζαν πυρίτιδα καί πρόσφεραν πολλὰ ἀκόμη πολυτίμητα ὑπηρεσίες στὸν Ἄγωνα.

Περίπου 1.500 μοναχοὶ ὀπλίστηκαν, μέ καπετάνιον τὸν Ἡγούμενον τῆς Μονῆς Ἑσφιγμένου –ἐνὸς ἀπὸ τὰ ἀρχηγία τῶν ἐπαναστατῶν– Εὐθύμιο. Μαζὶ μέ τοὺς ἄλλους ἐπαναστάτες προσέβαλαν διάφορες θέσεις Τούρκων στὴν Χαλκιδική. Στις περιοχὰς ἐκεῖνες εἶχαν συγκεντρωθεῖ περὶ τίς

* Πηγὴ: www.vimaorthodoxias.gr

50.000 Ὀθωμανῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἀπό τόν Ἀπρίλιο μέχρι τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1821 σκοτώθηκαν πάνω ἀπό 20.000. Πρωταγωνιστικό ρόλο ἀπό πλευρᾶς Ἀγιορειτῶν ἔπαιξε, ἐκτός ἀπό τόν Ἐσφιγμένιτη Εὐθύμιο καί ὁ Χαρτοφύλακας Νικηφόρος Ἰβηρίτης.

Ὁ πόλεμος κράτησε ἑπτὰ μῆνες. Στὴν προέλασή τους πρὸς τὴ Θεσσαλονίκη, οἱ Ἀγιορεῖτες πολέμησαν γενναῖα, κυρίευσαν τὰ χωριά τῆς Χαλκιδικῆς στὸν δρόμο τους καί γρήγορα πλησίασαν τὴν πόλη. Στὴν πεδιάδα ὁμῶς τοῦ Λαγκαδᾶ περικυκλώθηκαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, πού ἦταν ἀριθμητικά ὑπέρτεροι (10.000), μέ τακτικό στρατό καί ἱππικό. Βλέποντας ὅτι τὰ ἑλληνικά πλοῖα δέν ἔρχονταν γιὰ νὰ ἀπειλήσουν τὴ Θεσσαλονίκη ἀπὸ τὴ θάλασσα καί ὅτι δέν ἔφτανε καί ἡ βοήθεια πού περιμέναν ἀπὸ τὰ Μαντεμοχώρια τῆς Χαλκιδικῆς, οἱ Ἀγιορεῖτες ἔσπασαν τὸν τουρκικό κλοιό. Ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς μαζί μέ τὸν Ἐμμανουὴλ Παππᾶ μπῆκαν στὴν Κασσάνδρα, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι γύρισαν πίσω στό Ἅγιον Ὅρος μετὰ ἀπὸ πορεία ὀκτῶ ἡμερῶν. Ἡ τελικὴ καταστολή τῆς Ἐπανάστασης τῆς Μακεδονίας εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα μία ἀπὸ τίς μεγαλύτερες καταστροφές στὴν ἱστορία τοῦ Ἁγίου Ὁρους, καθὼς ἡ 9ετὴς κατοχὴ τοῦ ἀπὸ τὸν τουρκικό στρατό πού ἀκολούθησε ἐπέφερε ἀναρίθμητα ὑλικά καί ἠθικά δεινά.

Ἡ συνθηκολόγηση

Μετὰ τὴν παραβίαση τοῦ στενοῦ τῆς Κασσάνδρας ἀπὸ τὰ στρατεύματα τοῦ Μεχμέτ Ἐμὴν Ἀμπντουλάχ (Ἀμπου-Λουμπούτ) καί τίς σφαγές πού ἀκολούθησαν στὰ τέλη Ὀκτωβρίου μέ ἀρχές Νοεμβρίου 1821, οἱ Ἀγιορεῖτες ἦταν βέβαιοι ὅτι πλησίαζε ἡ σειρὰ τους. Ἔτσι, ἄρχισαν νὰ ἐτοιμάζουν τὰ κειμήλια γιὰ νὰ φύγουν. Στίς 9 Νοεμβρίου, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν 18 μονῶν (δέν ὑπέγραψαν αὐτοὶ τῶν Μονῶν Κουτ-

λουμουσίου καί Ξενοφῶντος) ἀποφάσισαν νὰ συνθηκολογήσουν. Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸν ἔστειλαν ἐκπροσώπους στὸν πασᾶ.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ Ἐμμανουὴλ Παππᾶς καί ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιος, βλέποντας τὸ μάταιο τῆς ἀντίστασης, εἶχαν ἤδη ἀναχωρήσει γιὰ τὴν Ὑδρα. Στό Ἅγιον Ὅρος εἶχαν καταφύγει 7.000 γυναικόπαιδα, τὰ χωριά τῶν ὁποίων εἶχαν κάψει οἱ Τούρκοι. Στίς 11 Δεκεμβρίου δώδεκα Ἀγιορεῖτες μοναχοὶ ἐπισκέφθηκαν τὸν Ἐμὴν Ἀμπντουλάχ στό χωριὸ Ἅγιος Μάμας καί δῆλωσαν τὴν ὑποταγὴ τους.

Στίς 13 Ἰανουαρίου ἐπαναλήφθηκε συνάντηση τῶν Ἀγιορειτῶν μέ τὸν πασᾶ πού εἶχε στρατοπεδεύσει στὰ ὄρια τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στὴν Κουμίτσα τῆς Ἱερισσοῦ. Καθοριστικό ρόλο στίς διαπραγματεύσεις μέ τοὺς Τούρκους ἔπαιξε ὁ ἱερομόναχος Ἅγιος Ἰλαρίων, ἀπὸ τὴν ἡμερὴ τῆς Γεωργίας, ὁ ὁποῖος συνέπεσε νὰ εἶναι πατριώτης τοῦ αἰμοσταγοῦς Ἐμὴν Ἀμπντουλάχ (ἀπὸ τὴν Ἀμπχαζία) καί κατεύνασε τὴν ὀργή του. Ὁ ἅγιος συνετέλεσε καί στή σωτηρία τῶν Ἀγιορειτῶν ὁμήρων ἀπὸ τὰ μετόχια καί ἄλλων αἰχμαλώτων στίς Φυλακές Θεσσαλονίκης, τοὺς ὁποίους διακονοῦσε μέ αὐτοθυσία. Ὁμολόγησε μέ θάρρος τὸν Χριστὸ μπροστὰ στὸν πασᾶ τὴν ἡμέρα τοῦ Ραμαζανιοῦ τοῦ 1822. Μπροστὰ σέ ὅλους τοὺς ἐπισήμους, τὸν ἔλεγε γιὰ τίς σφαγές στή Νάουσα, ὑβρίζοντας αὐτὸν καί τὸν Μωάμεθ. Στό τέλος ὁ πασᾶς, παρὰ τὴν ἐπιθυμία του, διέταξε νὰ ἀποκεφαλιστεῖ ὁ ἅγιος, γιὰ νὰ μὴ θεωρηθεῖ ὡς παραβάτης τοῦ ἰσλαμικοῦ νόμου. Τὴν τελευταία ὁμῶς στιγμή ἡ ἐκτέλεσή του ἀποτράπηκε ἀπὸ δύο Ἀμπχάζιους, ἔμπιστους ὑπαλλήλους τοῦ πασᾶ. Ἔτσι, ὁ Ἰλαρίων ἀναδείχθηκε καί κατὰ προαίρεση μάρτυρας.

Τελικά, ἡ καταστροφή τῶν μονῶν ἀποτράπηκε, ἀφοῦ αὐτέες δέχθηκαν τοὺς ἐξῆς ὄρους πού ζήτησαν ὁ πασᾶς καί ὁ σουλ-

τάνος, προκειμένου νά εξασφαλίσουν ὅτι οἱ μοναχοί δέν θά ἐπαναστατοῦσαν ξανά: α) νά παραδώσουν στούς Τούρκους ὅλα τά ὅπλα καί τά πολεμοφόδιά τους, β) νά ἀποσταλοῦν στήν Κωνσταντινούπολη 50 προεστώτες μοναχοί ὡς ὄμηροι μέχρι νά κατασταλεῖ ἡ Ἐπανάσταση, γ) νά καταβάλλουν ὅλους τούς καθυστερούμενους ἀπό τήν ἡμέρα πού ξέσπασε ἡ Ἐπανάσταση φόρους καί δ) νά δίνουν κανονικά στό ἐξῆς τούς κεφαλικούς φόρους πού ἐπιβάλλονταν σέ κάθε μή μουσουλμάνο.

Μετά τήν αἴτηση χάριτος τῶν Ἀγιορειτῶν, ὁ σουλτάνος Μαχμούτ Β΄ χορήγησε ἀμνηστεία, μέ φερμάνι πού ἐκδόθηκε στίς 26 Ἰανουαρίου / 7 Φεβρουαρίου 1822 καί τούς ἐπέστρεψε ὅλη τήν περιουσία τους, πού εἶχε προσωρινά δημεύσει.

Ἡ φυγή

Πρὶν ἀκόμη ὁ πασᾶς φτάσει στήν περιοχή τῆς Κουμίτσας καί ὅσο παρέμενε στρατοπεδευμένος ἐκεῖ, οἱ μοναχοί ἀπό τίς περισσότερες μονές φόρτωσαν τά πολυτιμότερα κειμήλια σέ καράβια καί κατέφυγαν προσωρινά στά κοντινότερα νησιά, Σκιάθο καί Σκόπελο. Στή συνέχεια πῆγαν στά ἀσφαλέστερα νησιά τῆς ἐλεύθερης Κάτω Ἑλλάδας, κυρίως στήν Ὑδρα καί στὸν Πόρο, ὅπου ἐγκαταστάθηκαν σέ μοναστήρια, καθὼς καί στά νησιά τοῦ Ἰονίου.

Οἱ μονές τοῦ Ἁγίου Ὁρους, μέ τούς λιγοστούς μοναχοὺς πού εἶχαν μείνει, ἦταν ὑποχρεωμένες νά πληρώνουν κάθε μήνα 10.000 γρόσια μόνο γιὰ τούς μισθοὺς (λουφέδες) τῶν στρατιωτῶν. Γιὰ νά βροῦν αὐτά τά χρήματα, ἀπογυμνώθηκαν ἀπελπιστικά. Ἀναγκάστηκαν νά δανειστοῦν, νά ἐκποιήσουν ἀσημικά, νά λιώσουν τά μολύβια ἀπὸ τίς στέγες τῶν ναῶν καί νά ζητήσουν βοήθεια ἀπὸ τά μετόχια τους στή Βλαχία (σημερινή Ρουμανία), τά ὁποῖα ἐπίσης βρί-

σκονταν σέ δεινὴ κατάσταση, λόγω τῆς ἐπανάστασης τοῦ Ἀλέξανδρου Ὑψηλάντη, καθὼς οἱ μοναχοί κρίθηκαν συνένοχοι καί τά μετόχια ἀρχικά εἶχαν ἐπίσης δημευθεῖ.

Κάποιοι ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς πού εἶχε κρατήσει ὡς ὀμήρους ὁ Μεχμέτ Ἐμὶν Ἀμπντουλάχ στίς Φυλακές τῆς Θεσσαλονίκης πέθαναν ἀπὸ τά βασανιστήρια τίς στερήσεις καί τίς κακουχίες.

Ἦδη ἀπὸ τὸ 1823 στίς Μονές Ἁγίου Παύλου, Διονυσίου, Γρηγορίου, Σίμωνος Πέτρας, Ξηροποτάμου, Παντελεήμονος, Κωνσταμονίου, Ἐσφιγμένου, Παντοκράτορος, Σταυρονικήτα, Φιλοθέου καί Καρακάλλου εἶχαν μείνει μόνο 2-3 πατέρες, πού ἐξυπηρετοῦσαν τοὺς Τούρκους στρατιῶτες. Ὅμως οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς, μὴ ὑποφέροντας τίς αὐθαιρεσίες τῶν στρατιωτῶν, ἀναγκάστηκαν νά φύγουν μόλις τοὺς δόθηκε ἡ εὐκαιρία. Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1824 μέσα στὸ Ὅρος δέν εἶχαν μείνει πάνω ἀπὸ 500 μοναχοί καί αὐτοὶ οἱ περισσότεροι «κουτζί, στραβοί, μισεροὶ καί γερόντια». Ταυτόχρονα, μέ ἄδεια τοῦ σουλτάνου ἀναχώρησαν ὅλοι οἱ Ρῶσοι καί οἱ Ρουμάνοι πατέρες.

Βλέποντας οἱ Τοῦρκοι τά μοναστήρια ἔρημα, προέβαιναν σέ ποικίλες λεηλασίες καί καταστροφές, ἀφαιρώντας τὸ μολύβι ἀπὸ τίς στέγες, μέ ἀποτέλεσμα νά καταστρέφονται ἀπὸ τίς βροχές καί τά χιόνια τοιχογραφίες, χειρόγραφα κ.ἄ., καίγοντας στασίδια, εἰκόνες καί βιβλία, καταστρέφοντας ἐργαστήρια, ὅπως τὸ τυπογραφεῖο τῆς Μεγίστης Λαύρας, κάνοντας βανδαλισμοὺς κ.λπ.

Τά βάσανα τῶν Ἀγιορειτῶν ἔλαβαν τέλος τὸ 1830, ὅταν οἱ ἐπίτροποι τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος στήν Κωνσταντινούπολη, Διονύσιος Λαυριώτης καί Κύριλλος Χιλανδαρινός, σέ συνεργασία μέ τὸν Πατριάρχη Ἀγαθάγγελο, ὁ ὁποῖος ἦταν Ἰβηρίτης, κατέφεραν νά ἐκδοθεῖ φερμάνι γιὰ νά ἀπο-

μακρυνθοῦν τά τουρκικά στρατεύματα ἀπὸ τὸν Ἄθω. Ὁ τουρκικὸς στρατός ἔφυγε στὴς 13 Ἀπριλίου 1830, Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ (Ἀντίπασχα), ὅταν μέλη τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστάσεως (Ναζίρηδες) ἦταν οἱ Διονύσιος Χιλανδαρινός, Γρηγόριος Ξενοφωντίνος, Βησσαρίων Φιλοθεΐτης, Γρηγόριος Ἀρχιμανδρίτης Συμνοπετρίτης. Ὅπως γράφει ἓνας Ἀθωνίτης μοναχός: «ἔτζι μᾶς ἐγλύτωσεν ὁ Θεός

καὶ ἡ Κυρία ἡμῶν Θεοτόκος ἀπὸ τόσα βάσανα ὅπου ἐτράβηξεν τὸ Ὅρος χρόνους ἐννέα καὶ περισσότερον». Οἱ Ἁγιορεῖτες ἐκδήλωσαν τὴν εὐγνωμοσύνη τους πρὸς τὴν Παναγία, καθιερώνοντας νὰ ψάλλεται ἀπὸ τότε μέχρι σήμερα τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ μὴ εἰδικὴ «Εὐχαριστήριος Ἀκολουθία εἰς τὴν Θεοτόκον διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς δεκαετοῦς καταδρομῆς τοῦ Ὅρους».

ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΥΛΗΣ

καθ' ὑπαγόρευσιν Θεοδώρου Κ. Κολοκοτρώνη

Ἐπειδὴ, ὡς Ἕλληνες Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἔχουμε μνήμη καὶ τιμοῦμε, ἔστω μὲ τοὺς δικούς μας πενιχροὺς τρόπους, τοὺς ἐνδόξους προγόνους μας,

Ἐπειδὴ, ὅπως μὲ ἐκπληξη καὶ ὡς ἀφελεῖς, διαπιστώνουμε τὴν ἀνεπάρκεια τῆς πολιτικῆς βούλησης γιὰ νὰ τιμήσει τὴν Ἐθνικὴ μας Παλιγγενεσία κατὰ πῶς τῆς πρέπει,

Ἐπειδὴ ἡ ἱστοριογραφία ἐκλαμβάνει τὶς πρωτογενεῖς πηγές ὡς τὶς σημαντικότερες μαρτυρίες τῶν γεγονότων, τῶν πράξεων, ἀλλὰ καὶ τῶν σκέψεων τῶν ἀνθρώπων,

Θεωροῦμε κι ἐμεῖς ὅτι ἓνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀσφαλεῖς τρόπους γιὰ νὰ προσεγγίσουμε τὸ Ἔπος τοῦ 1821 εἶναι τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Γέρου τοῦ Μωριᾶ, Θεοδώρου Κ. Κολοκοτρώνη, ὅπως αὐτὰ ἐκδόθηκαν στὴν Ἀθήνα τρία χρόνια μετὰ τὸν θάνατό του, τὸ 1846, μὲ τίτλο: *Διήγησις συμβάντων τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς ἀπὸ τὰ 1770 ἕως τὰ 1836*. Ὑπαγόρευσε: Θεόδωρος Κωνσταντίνου Κολοκοτρώνης, Ἀθήνησιν 1846.

Ἄς μελετήσουμε λοιπὸν ἔστω καὶ

λίγα ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ ἐθνικὸ αὐτὸ γραπτὸ μνημεῖο τῆς Ἱστορίας καὶ τοῦ ἥθους τῶν Ἀγωνιστῶν τοῦ '21.

Ἄς μελετήσουμε μὲ πόση λιτότητα ἀλλὰ καὶ πόση δύναμη ὁ Γέρος τοῦ Μωριᾶ παραδίδει τὴν γέννησή του:

Ἐγεννήθηκα εἰς τὰ 1770 Ἀπριλίου 3 τὴν δευτέραν τῆς Λαμπρῆς. Ἡ ἀποστασία τῆς Πελοποννήσου ἔγινε εἰς τὰ 1769. Ἐγεννήθηκα εἰς ἓνα βουνὸ εἰς ἓνα δένδρο ἀποκάτω, εἰς τὴν παλαιὰν Μεσσηνίαν, ὀνομαζόμενον Ραμαβοῦνι (σ. 5).

Ἄς μελετήσουμε τὴν θυσιαστικὴ του ἀγάπη γιὰ τὴν πατρίδα:

Τοῦ ἀποκρίνομαι ὅσον διὰ τὸ μέρος μου, δὲν ἐμβαίνω εἰς τὴν δούλευσίν [του]. Τί ἔχω νὰ κάμω μὲ τὸν Ναπολέοντα; Ἄν θέλετε ὅμως στρατιώτας διὰ νὰ ἐλευθερώσωμεν τὴν πατρίδα μας σὲ ὑπόσχομαι καὶ 5 καὶ 10 χιλιάδας στρατιώτας· μία φορὰ ἐβαπτισθήκαμεν μὲ τὸ λάδι, βαπτιζόμεθα καὶ μίαν μὲ τὸ αἶμα καὶ ἄλλη μίαν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος μας (σ. 15-16).

Οἱ σύντροφοί μου ἄρχισαν νὰ φεύγουν· ἀποστᾶνε, ἐπειδὴ καὶ ὅλαις ταῖς

ἡμέραις ἐπολεμούσανε καὶ τὴν νύκτα ἐπεριπατούσανε· καὶ μᾶς ἔφυγαν ἔως 40, καὶ ἀπὸ 100 ἐμείναμε 60 (σ. 20).

Οἱ Τοῦρκοι τοὺς ἐσκότωσαν ὅλους, μόνον ἓνας ἐπιάσθη ζωντανός, ὁ ὁποῖος ἐπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτζᾶν· τὸν ἐζήτησε ἐκεῖ ὁ Πασᾶς: ἂν ἐσκοτώθηκαν ὅλοι, καὶ αὐτὸς τοῦ ἀπεκρίθη ὅτι ὅλοι ἐχάθηκαν ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Θεοδωράκη τὸν Κολοκοτρώνη. Τότε ὁ Πασᾶς ἐθύμωσε καὶ ἔκοψε κάμποσους Τούρκους καὶ Ῥωμαίους ὅπου ἐβεβαίωσαν ὅτι ὁ Θεοδωράκης ἦτον χαμένος. Αὐτὴ ἡ φήμη τοῦ χαμοῦ μου ἔκαμε νὰ ἡσυχάσουν τοὺς Τούρκους (σ. 25).

Ἄς μελετήσουμε τέλος τὶς «τιμὲς» ποὺ οἱ ἥρωες ἀπήλυσαν ἐκ μέρους, ὅχι τῆς ἀγαπημένης τους πατρίδος, ἀλλὰ τῶν πολιτικῶν Φαρισαίων καὶ Ἰούδων αὐτῆς:

Ἐγύρισα ὀπίσω εἰς τὸ Ἀνάπλι· ἐπῆγα ἐχαιρέτησα τὸν Βασιλέα, τὴν Ἀντιβασιλείαν, τοὺς εἶδα μουδιασμένους,

πλὴν δὲν ἐκατάλαβα τίποτες· ἔμεινα εἰς τὸ περιβόλι μου. Ἐκεῖ ἤλθαν τὴν νύχτα εἰς τὰς 7 Σεπτεμβρίου, καὶ μὲ ἐπῆρε ὁ Κλεόπας μοίραρχος μὲ 40 χωροφύλακας καὶ μ' ἐπῆγε εἰς τὸν Ἰτζκαλὲ, καὶ μ' ἐπαράδοσε εἰς τὸν φρούραχον, καὶ μ' ἔβαλαν 6 μῆναις μυστικὴ φυλακὴν, χωρὶς νὰ ἰδῶ ἄνθρωπον, ἐκτὸς τοῦ δεσμοφύλακα· δὲν ἤξευρα τί γίνεται διὰ ἑξή μῆναις, οὔτε ποιὸς ζῇ, οὔτε ποιὸς ἀπέθανε, οὔτε ποιὸν ἔχουν εἰς τὴν φυλακὴν· διὰ τρεῖς ἡμέραις δὲν ἤξευρα πῶς ὑπάρχω, μοῦ ἐφαίνετο ὄνειρο, ἐρωτοῦσα τὸν ἑαυτὸν μου ἂν ἤμουν ἐγὼ ὁ ἴδιος ἢ ἄλλος κανεῖς· δὲν ἐκαταλάβαινα διατί μὲ ἔχουν κελισμένο. Μὲ καιρὸν ἐπέρασε ἀπὸ τὸν νοῦν μου, ὅτι ἴσως ἡ Κυβέρνησις βλέποντας τὴν ὑπόληψιν ὅπου ἔχει ὁ λαὸς πρὸς ἐμένα, μὲ φυλακόνουν διὰ νὰ μοῦ κόψουν τὴν ἐπιρροήν· δὲν ἐπίστευα ποτὲ, ὅτι θὰ φθάσουν εἰς αὐτὸν τὸν βαθμὸν, διὰ νὰ φκιάσουν ψευδομάρτυραις (σ. 257-258).

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ: ΜΟΝΑΧΟΣ - ΗΡΩΑΣ - ΜΑΡΤΥΡΑΣ*

Ὁ Ἀθανάσιος Διάκος εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνες τὶς μορφές ποὺ ἔγιναν τραγούδι καὶ δὲν θὰ πάψει νὰ συγκινεῖ τοὺς Ἕλληνες ὅσα χρόνια καὶ ἂν περάσουν, λόγῳ τοῦ μαρτυρικοῦ του θανάτου.

Γεννήθηκε τὸ 1788 στὴν Ἄνω Μουσουνίτσα τῆς Φωκίδας, χωριὸ τὸ ὁποῖο σήμερα φέρει τὸ ὄνομά του. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι ὑποστηρίζουν ὅτι γεννήθηκε στὴ γειτονικὴ πρὸς τὴ Μουσουνίτσα Ἀρτοτῖνα, ἀπ' ὅπου καταγόταν ἡ μητέρα

του. Τὸ πραγματικὸ του ὄνομα ἦταν Ἀθανάσιος Γραμματικός. Ὁ πατέρας του, Νικόλαος Γραμματικός, ἦταν γνωστός στὴν περιοχὴ μὲ τὸ παρατσούκλι «ψυχογιός». Ὅταν ὁ Ἀθανάσιος ἔγινε 21 χρόνων ἡ οἰκογένειά του τὸν ἔστειλε δόκιμο μοναχὸ στὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου. Πέντε χρόνια ἀργότερα χειροτονήθηκε διάκονος.

Ἡ λαϊκὴ παράδοση ἀναφέρει πῶς ὅταν ὁ Ἀθανάσιος Διάκος ἦταν μοναχός,

* Πηγή: www.ekklisiaonline.gr

έναν Τούρκο πασά πῆγε στό μοναστήρι τοῦ Προδρόμου στήν Ἀρτοτίνα μέ τά στρατεύματά του καί ἐντυπωσιάστηκε ἀπ' τήν ἐμφάνιση τοῦ νεαροῦ μοναχοῦ. Ὁ Διάκος προσεβλήθη ἀπ' τά λεγόμενα τοῦ Τούρκου (καί τήν μετέπειτα πρόταση) καί μετά ἀπό καβγά τόν σκότωσε. Ἔτσι ἀναγκάστηκε νά φύγει στά κοντινά βουνά καί νά γίνει κλέφτης.

Κατά μία ἄλλη ἐκδοχή, σέ ἕναν γάμο στήν Ἀρτοτίνα, ὅπου γλεντοῦσαν καί πυροβολοῦσαν ὅπως συνηθίζοταν, εἶχε πάρει μέρος καί ὁ Διάκος. Μία ἀδέσποτη σφαῖρα βρῆκε καί σκότωσε τόν γιό τῆς Κοντογιάννενας, πού ἦταν ἀπό μεγάλο σοί τῆς Κασταρίτσας (ένός γειτονικοῦ χωριοῦ τῆς Ἀρτοτίνας). Ὁ φόνος καταλογίστηκε ἀπό ὅλους, Χριστιανούς καί Τούρκους, στόν Διάκο καί ἄς μὴν ἦταν καθόλου βέβαιο πῶς ἐκεῖνος, ἀθελά του, ἦταν ὁ φονιάς. Ἀναγκάστηκε ἔτσι νά κρυφτεῖ στά περίχωρα γιατί τόν ἀναζητοῦσαν τά τουρκικά ἀποσπάσματα. Ἀργότερα τόν Δεκαπενταύγουστο, στό πανηγύρι τῆς Παναγίας, ὁ Διάκος κατέβηκε στό χωριό. Οἱ Τούρκου πού παραμόνευαν, τόν συνέλαβαν μαζί μέ κάποιον Καφέτζο πού κυνηγοῦσαν καί τοὺς ὀδήγησαν δεμένους στόν Φεράτ-ἐφέντη, διοικητὴ τοῦ Λιδωρικού, ὁ ὁποῖος τοὺς φυλάκιζε. Ὁ Διάκος κατάφερε νά ἀποδράσει μαζί μέ τόν Καφέτζο καί νά φύγουν στά βουνά. Μαζί ἔφτασαν στό λημέρι τοῦ ξακουστοῦ κλέφτη τῆς Δωρίδας, Τσάμ Καλόγερο.

Ἀρχικά κλέφτης ὑπὸ τὴν ἐξουσία διαφόρων καπετάνιων τῆς Ρούμελης, διακρίνεται σέ διάφορες συγκρούσεις μέ τοὺς Τούρκους.

Ὁ Καπετάνιος Τσάμ Καλόγερος, σέ μία συμπλοκή μέ τοὺς Τούρκους, πληγώθηκε βαριά στό πόδι καί θά ἔπεφτε στά χέρια τοὺς ἂν ὁ Διάκος δέν ἔμενε νά τόν ὑπερασπιστεῖ. Μέ τό σπαθὶ στό χέρι, τόν σήκωσε καί τόν μετέφερε ὡς τὴ Γραμμένη Ὁξυά,

μία ψηλὴ ράχη, δύο ὥρες ἀπὸ τὴν Ἀρτοτίνα. Ἐκεῖ ἔφτασαν καί οἱ ἄλλοι Κλέφτες καί μπροστά τους εἶπε ὁ Τσάμ Καλόγερος: «Ἄν πεθάνω, αὐτός πρέπει νά γίνει καπετάνιος σας».

Ἀργότερα οἱ Κλέφτες χωρίστηκαν σέ μπουλούκια (μικρές ὁμάδες), κατατρεγμένοι ἀπὸ τό κυνήγι τῶν Τούρκων.

Ἐνα μπολούκι ἔγινε ἀπὸ τόν Διάκο, τόν Γούλα καί τόν Σκαλτσοδήμο. Ἐκεῖνο τὸν καιρὸ, ἔμαθε ὁ Διάκος ὅτι πέθαναν ὁ πατέρας του κι ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του, ὁ Ἀπόστολος. Ὁ Διάκος εἶχε δύο ἀδελφούς, τόν Ἀπόστολο καί τόν Κωνσταντῖνο, πού τόν ἔλεγαν καί Μασσαβέτα καί δύο ἀδελφές, τὴν Καλομοῖρα καί τὴ Σοφία. Ὁ πατέρας του μέ τόν Ἀπόστολο καί τόν Κωνσταντῖνο, εἶχαν προτιμήσει τὴν τσοπάνικη ζωὴ καί τότε ἦταν μέ τό κοπάδι τους στά χειμαδιά. Ἐνα τουρκικο ἀπόσπασμα πού ἔφτασε στήν καλύβα τους, συνέλαβε πατέρα καί γιό ἐπειδὴ βοήθησαν καί πρόσφεραν φαγητό σέ κλέφτες καί τοὺς πῆγαν δεμένους στόν Πατρασίκι (Υπάτη). Ὁ Κωνσταντῖνος δέν βρισκόταν ἐκεῖ καί ἔτσι γλύτωσε. Οἱ ἄλλοι δύο ὅμως βρῆκαν τὸν θάνατο στή φυλακὴ τὴν ἴδια νύχτα. Μόλις πληροφορήθηκε τό γεγονός ὁ Διάκος, ὀρκίστηκε νά ἐκδικηθεῖ.

Τουρκικὸ ἀπόσπασμα δέν προλάβαινε νά ξεμυτίσει καί τό ἀποδεκάτιζε μέ τά παλληκάρια του. Ἀπὸ τότε ἄρχισαν νά ἀναζητοῦν καί τό ἀρματολίκι τῆς περιοχῆς. Ἔτσι μιά μέρα οἱ κλέφτες, ὁρμώντας στά Μπαῖρια (θέση κοντὰ στήν Ἀρτοτίνα), ἀπτήγαγαν τὴν Κρουστάλλω, κόρη τοῦ Μπαμπαλῆ, κοτζαμπάση τῆς Δωρίδας. Οἱ κλέφτες τὴν πῆγαν στήν Καρυά, στό λημέρι τους. Ζήτησαν ἀπὸ τόν Μπαμπαλή, ἂν θέλει τό κορίτσι του, νά πάει στό Λιδωρικό καί νά ἐνεργήσει ὥστε νά τοὺς δώσουν οἱ Τούρκοι τό ἀρματολίκι. Καί τό πέτυχαν.

Ἐκείνη τὴν περίοδο ὁ Ἀλή πασάς στά

Γιάννενα, ἔκανε σχέδια ἐναντίον τοῦ Σουλτάνου καί κάλεσε στήν ἔδρα του ὅλους τοὺς καπετάνιους, Ἀρβανίτες καί Χριστιανούς. Ἀνάμεσά τους καί τόν Σκαλτσοδήμο (σάν ἀντιπρόσωπο τῶν ἀρματολῶν τοῦ Λιδωρικίου). Ἐκεῖνος ὁμῶς ἔστειλε τόν Διάκο στή θέση του. Ὁ Ἀθανάσιος Διάκος ὑπῆρξε ἀρματολός γιά δύο χρόνια (1814-1816) στὸν στρατὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ τὸν ἴδιο καιρὸ μὲ τόν Ὀδυσσεᾶ Ἀνδρουῦτσο. Ὅταν ὁ Ἀνδρουῦτσος ἔγινε καπετάνιος μίας μονάδας ἀρματολῶν στή Λιβαδειά, ὁ Διάκος ἦταν γιά ἓνα χρόνο πρωτοπαλικάρο του.

Στά χρόνια πού ἀκολουθοῦν καί πού καταλήγουν στήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821, ὁ Διάκος εἶχε φτιάξει τή δική του ομάδα κλεφτῶν καί ὅπως πολλοὶ ἄλλοι καπετάνιοι κλεφτῶν καί ἀρματολῶν γίνεται μέλος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας.

Λίγες μέρες μετὰ τὸ ξέσπασμα τῆς ἐπανάστασης ὁ Διάκος κι ἓνας ντόπιος καπετάνιος καί φίλος, ὁ Βασίλης Μποῦσγος, ὁδήγησαν ἓνα ἀπόσπασμα μαχητῶν στή Λιβαδειά μὲ σκοπὸ τὴν κατάληψή της. Τὴν 1η Ἀπριλίου τοῦ 1821, μετὰ ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες ἀγρίας μάχης ἀπὸ σπίτι σέ σπίτι, τὸ κάψιμο τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Μέρ Ἀγά καί τὴν κατάληψη τοῦ κάστρου, ἡ πόλη ἔπεσε στοὺς Ἕλληνες. Ἡ Λιβαδειά, ἐλεύθερη πλέον, σήκωσε τὴν ἐλληνικὴ σημαία στίς 4 Ἀπριλίου στό κάστρο καί τὴ θέση Ὠρα. Ὁ Χουρσίτ πασᾶς, ἐντεταλμένος ἀπὸ τόν Σουλτάνο, ἔστειλε δύο ἀπὸ τοὺς ικανότερους διοικητές του ἀπ' τὴ Θεσσαλία, τόν Ὁμέρ Βρυώνη καί τόν Κιοσέ-Μεχμέτ πασᾶ, ἐπικεφαλῆς 8.000 πεζῶν καί 900 ἱππέων Τούρκων μὲ διαταγὴ νὰ καταστείλουν τὴν ἐπανάσταση στή Ρούμελη καί μετὰ νὰ προχωρήσουν στήν Πελοπόννησο καί νὰ σταματήσουν τὴν πολιορκία τῆς Τριπολιτσᾶς. Ὁ Χουρσίτ στηριζόταν στίς ικανότητες τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη. Ὁ Βρυώνης, ἀλβανικῆς καταγωγῆς καί πασᾶς τοῦ Βερατίου,

ἦταν ικανότατος στρατηγός καί γνώριζε πολὺ καλά τὰ ἐδάφη καί τοὺς Ἕλληνες ὀπλαρχηγούς, τοὺς περισσότερους ἐκ τῶν ὁποίων εἶχε γνωρίσει στήν αὐλή τοῦ Ἀλῆ πασᾶ. Μαζί τους ἦταν καί οἱ Ἀρβανίτες ἀρχηγοὶ Τελεχά-μπέης, Χασάν Τομαρίτσας καί Μεχμέτ Τσαπάρας.

Ὁ Διάκωνος καί τὸ ἀπόσπασμά του, πού ἐνισχύθηκαν ἀπὸ τοὺς μαχητὲς Πανουργιά καί Δυοβουνιώτη, ἀποφάσισαν νὰ ἀποκόψουν τὴν τούρκικη προέλαση στή Ρούμελη μὲ τὴ λήψη ἀμυντικῶν θέσεων κοντὰ στίς Θερμοπύλες. Ἡ ἐλληνικὴ δύναμη τῶν 1.500 ἀνδρῶν χωρίστηκε σέ τρία τμήματα: ὁ Δυοβουνιώτης θὰ ὑπαρασπιζόταν τὴ γέφυρα τοῦ Γοργοποτάμου, ὁ Πανουργιάς τὰ ὕψη τῆς Χαλκωμάτας καί ὁ Διάκος τὴ γέφυρα τῆς Ἀλαμάνας.

Στρατοπεδεύοντας στό Λιανοκλάδι κοντὰ στή Λαμία, οἱ Τούρκοι διαίρεσαν γρήγορα τὴ δύναμή τους. Ἡ κύρια τούρκικη δύναμη ἐπιτέθηκε στὸν Διάκο. Ἡ ἄλλη ἐπιτέθηκε στὸν Δυοβουνιώτη, τοῦ ὁποίου τὸ ἀπόσπασμα γρήγορα ὁδηγήθηκε σέ ὀπισθοχώρηση καί ἡ ὑπόλοιπη στὸν Πανουργιά, οἱ ἄνδρες τοῦ ὁποίου ὑποχώρησαν ὅταν πληγώθηκε σοβαρά, ἐνῶ βρῆκαν ἥρωϊκὸ θάνατο, μετὰ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν καί ὁ ἐπίσκοπος Σαλῶνων Ἡσαΐας μὲ τόν ἀδελφὸ του Παπαγιάννη. Ἐχοντας ἡ πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων ὑποχωρήσει, οἱ Τούρκοι συγκέντρωσαν τὴν ἐπιθετικὴ τους ἰσχὺ ἐνάντια στή θέση τοῦ Διάκου στή γέφυρα τῆς Ἀλαμάνας. Βλέποντας ὅτι ἦταν θέμα χρόνου προτοῦ κατακλυστοῦν ἀπ' τὸν ἐχθρό, ὁ Μποῦσγος, πού πολεμοῦσε παράλληλα μὲ τόν Διάκο, τοῦ πρότεινε νὰ ὑποχωρήσουν. Ὁ Διάκος ἐπέλεξε νὰ μείνει καί νὰ παλέψει μαζί μὲ 48 συμπολεμιστές του σέ μία ἀπελπισμένη μάχη σῶμα μὲ σῶμα, λίγες ὥρες πρὶν συντριβοῦν. “Εγὼ θὰ μείνω” ἦταν ἡ ἀπάντησις.

Ὁ σοβαρὰ πληγωμένος στὸν δεξιὸ ὦμο

Διάκος συνελήφθη από πέντε Τσάμηδες. Οί συναγωνιστές του Καλύβας και Μπακογιάννης πού ὀρμησαν νά τόν σώσουν σκοτώθηκαν κοντά στον ἀρχηγό τους. Ὁ Διάκος μεταφέρθηκε ἀπό τούς Τούρκους στη Λαμία μπροστά στον Ὁμέρ Βρυώνη, ὁ ὁποῖος τόν γνώριζε ἀπό τήν κοινή θητεία τους παλιότερα στήν αὐλή τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, τόν ἐκτιμοῦσε πολύ καί προσφέρθηκε νά τόν κάνει ἀνώτερο ἀξιωματικό στον ὀθωμανικό στρατό, ἂν ἀλλαξοπιστοῦσε καί ἀσπαζόταν τό Ἰσλάμ.

Ὁ Διάκος ἀρνήθηκε ἀπαντώντας “Εγώ Γραικός γεννήθηκα, Γραικός θέ νά πεθάνω!”.

Ὁ Ὁμέρ πασᾶς ἔδειξε συμπάθεια πρὸς τόν Διάκο, ἀλλά κάποιος Χαλίλ μπέης ἀπό τήν πόλη ἰκέτευσε γιά τήν ἄμεση καί παραδειγματική θανάτωσή του, ἐπηρεάζοντας καί τόν Κιοσέ-Μεχμέτ πού ἱεραρχικά ἦταν ἀνώτερος τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη.

Ἔτσι τήν ἐπόμενη μέρα ἀνασκολοπίστηκε. Ὁ Διάκος ἀντιμετώπισε τόν μαρτυρικό του θάνατο μέ θάρρος. Σύμφωνα μέ τήν παράδοση λίγο πρὶν ξεψυχήσει εἶπε:

“Γιά δές καιρό πού διάλεξε ὁ χάρος νά μέ πάρει, τώρα πού ἀνθίζουν τά κλαδιά καί βγάζει ἡ γῆ χορτάρι“. Κατά τόν Ἰωάννη Φιλήμονα, ἱστορικό τοῦ 19ου αἰ., ὁ Διάκος στράφηκε πρὸς τούς Ἀλβανούς καί εἶπε: “Δέν βρίσκεται ἀπό σᾶς κανένα παλληκάρι νά μέ σκοτώσει μέ πιστόλα καί νά μέ γλυτώσει ἀπό τούς Χαλδούπιδες!”.

Ἡ φοβερή αὐτή θανατική ποινὴ ἐκτελέστηκε στό Ζητούνι (Λαμία) στίς 24 Ἀπριλίου, τήν ἐπομένη τῆς μάχης στήν Ἀλαμάνη. Μετά τόν θάνατό του, οἱ Τοῦρκοι πέταξαν τό λείψανό του σέ κοντικό χαντάκι. Οἱ Χριστιανοί ὅμως βγῆκαν κρυφά τή νύχτα καί ἔθαιραν τό σῶμα του στον χῶρο πού ἀρχίζει σήμερα ἡ ὁδός Ἡσαΐα. Ὁ χώρος τῆς ταφῆς του εἶχε λησμονηθεῖ καί ἀνακαλύφθηκε ἀπό τόν ἀντισυνταγματάρχη Ρούβαλη, τό 1881. Τό 1886 ἔγινε τό πρῶτο μνημόσυνό του καί τοποθετήθηκε ἡ σημερινή προτομή. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων, προηγουμένως, τόν ἀναγνώρισε ὡς ἀνώτατο ἀξιωματικό πρώτης τάξης καί ἐπεδίκασε μνηαία σύνταξη στήν ἀδελφὴ του ὡς τόν θάνατό της τό 1873.

Η ΣΦΑΓΗ ΤΗΣ ΧΙΟΥ*

Σάββατο 11 Μαρτίου τοῦ 1822

Ὁ ἀρχηγός τῆς Ἐπανάστασης στήν Σάμο Λυκοῦργος Λογοθέτης, ἀποβιβάζεται στήν Χίο μέ τήν προτροπή τοῦ Χιώτη Ἀντωνίου Μπουρνιά (μισθοφόρου τοῦ Ναπολέοντα) καί μέ 3000 ἄνδρες περίπου (ὁ στόλος ἦταν 8 μπρίκια καί 30 βοηθητικά πλοῖα), ξεκινώντας τήν ἐπανάσταση.

Ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ Β΄ μαθαίνοντας τό γεγονός τῆς ἐπανάστασης τῆς Χίου,

ἐξαγριώνεται καί διατάζει, ἄμεσα νά φυλακιστοῦν ὅλοι οἱ Χιώτες τῆς Κωνσταντινούπολης καί ἐξήντα ἀπό αὐτούς νά ἀποκεφαλιστοῦν. Στή συνέχεια δίνει τήν ἐντολή στον ἀντιναύαρχο Καρά-Αλή πασᾶ νά καταπλεύσει στό νησί καί νά τιμωρήσει παραδειγματικά τούς ἐξεγερθέντες.

30 Μαρτίου 1822. Μεγάλη Πέμπτη

Ὁ τουρκικός στόλος (46 πλοῖα) φτάνει στό βόρειο τμήμα τοῦ νησιοῦ. Μετά

* Πηγή: enromiosini.gr

ἀπό ἔντονο κανονιοβολισμό, ὁ Καρα-Αλῆς ἀποβιβάζει στήν ἀκτή 7.000 στρατιῶτες πού λίγες ὥρες μετά ἐνώνονται μέ ἄλλους ὁμοεθνεῖς τους, πού βγῆκαν ἀπό τό κάστρο καί ξεκινοῦν τήν σφαγή, τίς λεπλασί-ες καί τό κάψιμο τῆς πόλης.

Ὁ ὁθωμανικός στρατός προχώρησε σέ ἐκτεταμένες λεπλασίες καί σφαγές ἄμαχου πληθυσμοῦ. Ὁ τότε Τοῦρκος τοποτηρητής τῆς Χίου Βαχίτ πασᾶς, πού κατέγραψε τά συμβάντα, ἀναφέρει ὅτι «τούς μέν ἡλικιωμένους ἐπέρασαν (οἱ μουσουλμάνοι) γενναϊότατα ἐν στόματι μαχαίρας, παρομοίως καί τās ἡλικιωμένας γραιάς, τήν δέ κινητὴν περιουσίαν αὐτῶν ἐλεπλάτησαν... τās δέ ὠραίας κόρας των καί τούς τρυφερούς νεανίσκους των ἠχμαλώτισαν. Τό αἷμα ἔρρευσε ποταμηδόν...». Ὅταν ὁ ἴδιος ἀπέστειλε στήν Κωνσταντινούπολη ἀναφορά γιά τήν ἀνακατάληψη τοῦ νησιοῦ, ἀπέστειλε μαζί καί 5 φορτία μέ κομμένα κεφάλια καί 2 φορτία κομμένα αὐτιά. Καταμετρώντας τούς νεκρούς ἀναφέρει κεφάλια ἱερέων, προεστών καί ἀνταρτῶν 1.109, «τελειωθέντες ἐν στόματι μαχαίρας» 25.000, σκλαβωμένα ἀγόρια καί κορίτσια 5.000.

Ἔκοβαν τά αὐτιά ἀπό τά κεφάλια καί κατόπιν τά διατηροῦσαν στήν ἄλμη καί τά τοποθετοῦσαν σέ βαρέλια. Τά ἔστελναν στόν Σουλτᾶνο ὡς ἀπόδειξη τῆς ὑποταγῆς τους ἢ ὡς δελτία τῆς ἐπιτυχίας τους. Ἰδιαίτερη τιμή δινόταν ἂν τά ἐπαναστατικά κεφάλια ἀνῆκαν σέ διακεκριμένους ἀρχιεπισκόπους, ἄρχοντες ἢ κληρικούς... Χίλια διακόσια κεφάλια εἶχαν ἤδη καταγραφεῖ στήν ἱστορία τῆς ἀμοιβῆς πού δόθηκε γιά τόν καθένα.

Μεγάλη Παρασκευή 31 Μαρτίου 1822

Καίγεται ὁ ναός τῆς Τουρλωτῆς καί δίνεται τό σύνθημα στους Τούρκους γιά γενική αἱματοχυσία καί ἀποτέφρωση τῆς πόλης! Ἀπό ἐκεῖνη τήν ἡμέρα καί γιά 4

μῆνες φτάνουν Τοῦρκοι κατάδικοι ἀπό τίς ἀπέναντι τουρκικές ἀκτές μέ σκοπό τόν φόνο, τήν λεπλασία καί τά λάφυρα. Ὑπολογίζεται ὅτι κατέφθασαν 40.000 Τοῦρκοι ἄτακτοι αὐτὴν τήν περίοδο.

Ὁ Βαχίτ Πασᾶς ἀναγγέλει τήν διαταγή τοῦ σουλτάνου νά θανατώνονται βρέφη ἕως 3 ἐτῶν, ἀγόρια καί ἄνδρες ἄνω τῶν 12 ἐτῶν, γυναῖκες ἄνω τῶν 40 ἐτῶν, νά αἰχμαλωτίζονται κορίτσια καί γυναῖκες ἀπό 3 ἕως 40 ἐτῶν καί ἀγόρια ἀπό 3 ἕως 12 ἐτῶν. Γλίτωναν μόνο ὅσοι ἀσπάζονταν τόν μωαμεθανισμό.

Οἱ περισσότεροι Χιῶτες ἄρχισαν νά μετακινοῦνται πρὸς τό ἐσωτερικό τοῦ νησιοῦ γιά νά σωθοῦν ἀπό τό μένος τῶν Τούρκων. Τά καταφύγια τους ἦταν ἀρχικά οἱ Καρυές, τό Αἶπος, ἡ Νέα Μονή, τό μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ καί ὁ Ἅγιος Γεώργιος ὁ Συκούσης.

1 Ἀπριλίου 1822. Μεγάλο Σάββατο

Καίγεται ἡ Σχολή τῆς Χίου καί σφαγιαζοῦνται σχεδόν ὅλοι, ἀκόμα καί οἱ λεπροί. Ὁ Βαχίτ Πασᾶς εἶχε ἐκδώσει διαταγή ὅτι, ὅσες γλῶσσες καί αὐτιά τοῦ πῆγαιναν, τόσα περισσότερα κέρδη θά εἶχαν.

2 Ἀπριλίου 1822. Κυριακή τοῦ Πάσχα

Μπαίνουν οἱ Τοῦρκοι (15.000 ἄνδρες) στό μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ ἀπό ἓνα μικρὸ ἄνοιγμα πού ὑπῆρχε στόν περίβολο καί σφαγιάζουν τούς 3.000 Χιῶτες πού εἶχαν κρυφτεῖ καί στήν συνέχεια πυρπολοῦν τό μοναστήρι! Τήν ἴδια μέρα, τό ἴδιο γεγονός γίνεται καί στήν Νέα Μονή. Ἡ κατάσταση γενικεύεται καί σέ ἄλλα χωριά τῆς Χίου. Οἱ Σαμιῶτες ἐγκατέλειψαν τήν Χίο καί ἐπλευσαν πρὸς τά Ψαρά.

Τετάρτη 5 Ἀπριλίου τοῦ 1822

Ὁ Καρα Ἀλῆς βγάζει ἀνακοίνωση, πὼς ὅσοι Χιῶτες παραδώσουν τά ὅπλα τους καί ἐπιστρέψουν στήν πόλη, θά ἀφεθοῦν

ἐλεύθεροι (ἀμνηστία). Μάλιστα ἐξασφάλισαν οἱ Τοῦρκοι καί ἐπιστολή τοῦ φυλακισμένου Μητροπολίτη καί τῶν Δημογερόντων, ἡ ὁποία ἀνέφερε τίς εἰλικρινεῖς προθέσεις τῶν Τούρκων. Οἱ πρόξενοι τῆς Ἀγγλίας, τῆς Αὐστρίας καί τῆς Γαλλίας ἀνέλαβαν νά μεταφέρουν τήν πρότασι στους Χιῶτες καί νά τοὺς πείσουν.

Οἱ Χιῶτες ἐμπιστεύθηκαν τοὺς πρόξενους καί ἄρχισαν νά ἐπιστρέφουν καί νά παραδίδουν τά ὅπλα τους. Ὅπως ἦταν ἀναμενόμενο, οἱ Τοῦρκοι ἀθέτησαν τό λόγο τους καί ἄρχισαν νά σφάζουν ὅσους κατέβαιναν στήν πόλη μέ ἀπερίγραπτη λύσσα! Ἦταν τόσο πολύ τό αἷμα τῶν ἀθώων, πού ἡ θάλασσα «μελάνιασε» γύρω ἀπό τόν κάβο καί τήν παραλία.

18 Ἀπριλίου 1822

Στήν Κωνσταντινούπολη σφαγιάζονται 3 Χιῶτες ὁμηροί (Ράλλης, Σκυλίτζης, Ροδοκανάκης) καί ἄλλοι 60 Χιῶτες ἐπιφανεῖς.

20 Ἀπριλίου 1822

Ἡ σφαγή διαρκεῖ ἀκόμη. Οὔτε οἱ γυναῖκες καί τά παιδιά τυγχάνουν οἴκτου.

23 Ἀπριλίου τοῦ 1822

Ἀπαχονίζονται στήν τάφρο τοῦ κάστρου τῆς πόλης ὁ μητροπολίτης Πλάτων, ὁ διάκονός του Γαρρῆς καί 9 πρόκριτοι. Στήν συνέχεια θανατώνονται μέ τόν ἴδιο τρόπο καί οἱ δημογέροντες πού ἦταν φυλακισμένοι ἀνά δέκα. Τά σκοτωμένα σώματά τους χλευάζονται ἀπό τοὺς Τούρκους, οἱ ὁποῖοι τά ρίχνουν μετά στήν θάλασσα.

18 Μαΐου 1822

Λίγες μέρες μετά τήν καταστροφή, σχεδιάζεται ναυτική ἐπίθεση τοῦ στόλου τῶν τριῶν ναυτικῶν νησιῶν ἐναντίον τοῦ τουρκικοῦ στόλου στό στενό τοῦ Τσεσμέ καί πραγματοποιεῖται ἡ πρώτη ἐπίθεση. Οἱ Ἕλληνες ἔκαναν ἀρκετές ζημιές στόν τουρκικό στόλο, ἀλλά ἀπέτυχαν νά πυρ-

πολήσουν τήν ναυαρχίδα τοῦ Καρά Ἀλή.

1η Ἰουνίου τοῦ 1822

Ὁ Κωνσταντῖνος Κανάρης μαζί μέ τόν Ἀνδρέα Πιπίνο καί 40 Ψαριανούς ξεκίνησαν ἀπό τά Ψαρά μέ 2 πυρπολικά καί 4 περιπολικά πλοῖα καί ἀφοῦ μετάλαβαν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, μπῆκαν στό στενό τῆς Χίου καί κατάφεραν νά πυρπολήσουν τήν τουρκική ναυαρχίδα. Ἡ ναυαρχίδα τυλίχθηκε στίς φλόγες καί μετά ἀνατινάχθηκε, σκοτώνοντας καί τόν Καρά Ἀλή.

7 Ἰουνίου 1822

Μαινόμενοι Τοῦρκοι ἐξαπολύουν καί τρίτο γιουρούσι στά Μαστιχοχώρια καί ὁλοκληρώνεται ἡ καταστροφή τοῦ νησιοῦ.

Κατά τόν ἱστορικό Χριστόφορο Πλάτωνα Καστάνη (γ. 1814), πού ἦταν παρῶν στή σφαγή τῆς Χίου, ὁ πληθυσμός τοῦ νησιοῦ ἔφθανε τίς 180.000 ψυχές.

Κατά τόν ἱστορικό Μάμουκα, ὁ ὁποῖος ἦταν ἐπίσης παρῶν στή σφαγή, ὁ πληθυσμός ἀνερχόταν στίς 140.000 μέ 150.000 ψυχές καί κατά τά κιτάπια τῶν Τούρκων ὁ πληθυσμός ἀνερχόταν στίς 120.000 ψυχές.

Μετά τήν καταστροφή:

1800-2000 ἄνθρωποι περίπου ἔμειναν στό νησί.

21.000 ἦταν οἱ φυγάδες (κατέφυγαν στά Ψαρά, Τήνο, Σύρο, Ἄνδρο, Ἀγκώνα, Τεργέστη, Μασσαλία, Ὁδησσό, Μάλτα, Λονδίνο) καί

52.000 οἱ αἰχμάλωτοι. Ἀγόρια 3-12 ἐτῶν καί γυναῖκες 3-40 ἐτῶν αἰχμαλωτίσθηκαν καί πουλήθηκαν ἀπό Ἑβραίους δουλεμπόρους σέ παζάρια τῆς Δύσης καί τῆς Ἀνατολῆς.

42.000 Χιῶτες σφαγιάσθηκαν ἀνελέητα.

Γιά τόν ἀριθμό τῶν θυμάτων ἀναφέρονται διάφορες πληροφορίες:

Τό βιβλίο τῆς Ἑνώσης Μαστιχοπαργωγῶν κάνει λόγο γιά 33.000 αἰχμαλωτισμένες ψυχές καί 33.000 σφαγμένους.

Κατά τήν ἐφημερίδα «*Spectateur Oriental*», ἕως τήν 10.5.1822 στό τελωνεῖο τῆς Σμύρνης εἶχαν καταβληθεῖ δασμοί γιά 40.000 σκλάβους. Ὁ ἱερέας τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας R. Walsh ἀναφέρει ὅτι ἀπό τήν 1η Μαΐου 1822 ἐκδόθηκαν 41.000 «τεσκερέδες» (ἔγγραφα ἰδιοκτησίας δούλων) καί ὅτι 5.000 πουλήθηκαν στήν Κωνσταντινούπολη.

Στήν ἐφημερίδα «*Journal du Commerce*» δημοσιεύεται κατάλογος ὀνομάτων 207 Χίων ἐμπόρων πού ἐκτελέστηκαν.

Οἱ Τοῦρκοι ἔχασαν περίπου 600 ἄνδρες, ἐνῶ ἀναφέρθηκαν καί θύματα μεταξυ τῶν Ἑβραίων, πού διεκπεραιώθηκαν ἀπό τή Μικρασιατική ἀκτὴ στό νησί γιά νά πλιατσικολογήσουν καί ἐπόπτευαν τό δουλεμπόριο.

Στίς γαλλικές ἐφημερίδες ἡ σφαγή χαρακτηρίζεται «πέραν πάσης περιγραφῆς».

«*Spectateur Oriental*»: καθημερινά ἔρχονται ἀπό τήν Ἀσία στό νησί πλῆθος Τούρκων γιά νά λεηλατήσουν

Ἡ «*Courrier Francais*» τῆς 10.7.1822

ἀναφέρει ὅτι οἱ φανατικοί μουσουλμᾶνοι ἀγόραζαν τό θύμα τους γιά 30 γρόσια καί τό ἔσφαζαν γιά νά κερδίσουν μιά θέση στόν παράδεισο, ὅπως ὑπόσχεται τό κοράνιο σέ κάθε πιστό, πού θά ἔχει φονεύσει ἓνα ἄπιστο. Πολλές γυναῖκες αὐτοκτόνησαν κατά τήν μεταφορά καί ἄλλες πέθαναν ἀπό ἀπεργία πείνας γιά νά γλυτώσουν τόν ἐξευτελισμό.

Ὁ Ἕλληνας πρόξενος στή Σμύρνη Francis Werry γράφει σέ ἀναφορά του πρὸς τή Levant Company: «Στό δρόμο τῶν Φράγκων ὁδηγοῦνται πάνω-κάτω κοπάδια ἀπὸ παιδιά τῆς Χίου γιά πούλημα».

Στήν «*Allgemeine Zeitung*» δημοσιεύεται ὅτι μικρά παιδιά κάτω τῶν 7 ἐτῶν πού ἦταν ἀκατάλληλα γιά τό ἐμπόριο δένονταν καί ρίχνονταν στή θάλασσα.

Αὐτές οἱ σκηνές προκάλεσαν τόν οἶκτο τῶν Εὐρωπαίων διπλωματῶν πού βρίσκονται ἐκεῖ ἀλλά δέν ὑπῆρξε κάποιο διάβημα.

Ἡ σφαγή τῆς Χίου ἀναφέρεται στή σφαγή δεκάδων χιλιάδων Ἑλλήνων τῆς Χίου, ἄμαχου κατά κύριο λόγο πληθυσμοῦ, ἀπὸ τόν συντεταγμένο, ἐκπαιδευμένο καί ὀπλισμένο Ὄθωμανικό στρατό.

ΔΟΜΝΑ ΒΙΣΒΙΖΗ: Η ΗΡΩΪΚΗ ΘΡΑΚΙΩΤΙΣΣΑ ΚΑΠΕΤΑΝΙΣΣΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ*

Μιά ἀπὸ τίς Θρακιώτισσες ἡρώιδες γυναῖκες πού ἀφιερώθηκε ἐξ ὀλοκλήρου στόν ἀγῶνα γιά τήν ἀπελευθέρωση τοῦ ἔθνους καί προσέφερε καί ὅλη τήν περιουσία της ὑπῆρξε καί ἡ ἐξ Αἵνου Ἀνατολικῆς Θράκης καταγόμενη Δόμνα

Βισβίζη.

Ἀφιερώθηκε εἰς τήν Μεγάλην Ἰδέαν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, εἰς τήν ὁποία μνηθκε μετὰ τὸν σύζυγό της Χατζηναντώνη Βισβίζη, ξόδευε γιά τὸν ἀγῶνα καί τὸν τελευταῖο ὀβολό της, γιά τήν συντήρη-

* Πηγή: www.pemptousia.gr

ση τοῦ πλοίου της ὡς ἐτοιμοπόλεμου καὶ μάχῃ καὶ ὅταν δὲν μποροῦσε ἡ ἴδια νὰ τὸ συντηρήσει, τὸ πρόσφερε καὶ αὐτὸ στὸν ἀγῶνα.

Ἡ Δόμνα Βισβίζη γεννήθηκε στὴν Αἴνο τὸ 1783. Ἦταν παντρεμένη μὲ τὸν ἀγωνιστὴ Χατζη-Ἀντώνη Βισβίζη ποὺ ἦταν μυημένος στὴν Φιλικὴ Ἑταιρεία. Ὁ Βισβίζης διοικοῦσε τὸ μπρίκι του, τὴν «Καλομοίρα» καὶ συμμετεῖχε στὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση.

Ἡ Δόμνα καὶ τὰ πέντε παιδιὰ τους τὸν ἀκολουθοῦσαν πάντα στὶς πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις. Ἡ Δόμνα Βισβίζη ἀπέκτησε πολλὰς ἐμπειρίες καὶ ἔτσι ὅταν σκοτώθηκε ὁ σύζυγός της συνέχισε μὲ ἀνδρεία καὶ ἥρωισμό ὡς καπετάνισσα τῆς «Καλομοίρας» διαθέτοντας ὅλη της τὴν περιουσία γιὰ τὴν συντήρηση τοῦ πλοίου.

Ἐπὶ τρία χρόνια 1821-1823 πρόσφερε τὶς ὑπηρεσίες της σὲ ὅλα τὰ ἑλληνικὰ πελάγη. Τὸ 1823 παραχώρησε τὸ πλοῖο στὴν ἑλληνικὴ διοίκηση γιὰ νὰ μετατραπεῖ σὲ πυρπολικὸ καὶ ἀποσύρθηκε ἀπὸ τὴν ἐνεργὸ δράση. Μὲ τὴν «Καλομοίρα» πυρπολήθηκε ἀπὸ τὸν Πιπῖνο στὸν Τσεσμέ ἡ τουρκικὴ φρεγάτα στὴν ὁποία βρισκόταν τὸ θησαυροφυλάκιο τοῦ σουλτανικοῦ στόλου. Ἡ Δόμνα ἔζησε τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς της στὸ Ναύπλιο, τὴν Ὑδρα καὶ τὴν Σύρο.

Τὸ τέλος της; Πέθανε ἐγκαταλειμμένη, πτωχὴ καὶ λησμονημένη. Μέσα ἀπὸ μιὰ σειρὰ ἐγγράφων, διαπιστώνει κανεὶς τὴν ἀγωνία τῆς Θρακιώτισσας ἀγωνίστριας γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ ἀγῶνα, τὴν μεγάλη προσφορά της, ἀλλὰ καὶ τὴν ὀλοσχερῇ ἐγκατάλειψη ἀπὸ τὴν πολιτεία.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΙΩΑΝΝΗΝ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΚΟΜΗΤΑ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΝ

*Συντεθείς ὑπὸ τοῦ Ἐξοχωτάτου Κυρίου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΤΟΥΡΖΑ,
καὶ ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ Πρωτεύουσῃ τῆς Ὁδησοῦ Ἐκκλησίᾳ τῇ 18ῃ Νοεμβρίου 1831, ἐν Αἰγίνῃ 1832**

Ὡς ἀνεξερευνήτα τὰ κρίματά Σου, Κύριε Παντοκράτορ! Ἐπότισας ἡμᾶς πάλιν οἶνον κατανύξεως. Ἀπέστρεψας τὸ πρόσωπόν Σου ἀπὸ τοῦ λαοῦ Σου. Ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος ἐγεννήθη ἡ γῆ τῶν προγόνων μας· διότι παρέδωκας ἡμᾶς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, καὶ ἐτελειώθη, κατὰ παραχώρησίν Σου, ἡ πατροκτονία! Χεῖρες ἀνόσιοι, θηρία ἀνθρωπόμορφα, ἄνδρες αἱμάτων ἐπεβου-

λεύθησαν τὴν πλέον πολύτιμον ζωὴν, καὶ τὴν ὑπαρξιν ἔθνους ὀλοκλήρου μετὰ τοῦ ἐκλεκτοῦ Σου συνέκλεισαν εἰς ἓνα τάφον. Τῷ ὄντι, τὰ κρίματά Σου, Κύριε, ἄβυσσος πολλή, καὶ εἰς τὸ μυστήριον τῆς ἀνοχῆς καὶ προνοίας Σου οὐδεὶς δύναται παρακύψει.

Πενθοῦντες, ἰδοὺ παριστάμεθα ἔμπροσθεν τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν

* Διατηρεῖται ἡ ὀρθογραφία τῆς ἔκδοσης.

ὕψηλοις, καὶ, βαρέως στενάζοντες, ἐκφωνοῦμεν· Κύριε ἕως πότε; Εὐχὰς καὶ δάκρυα καὶ δέησιν προσφέρονέν Σοι ἐκτενῇ ὑπὲρ ἀναπαύσεως, ἐν ταῖς ἀγίαις Σου μοναῖς, τοῦ δούλου Σου Ἰωάννου Ἀντωνίου τοῦ Καποδίστρια, ὅστις, ἐναθλήσας μέχρις αἵματος, ἠρπάσθη ἀφ' ἡμῶν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς δόξης του.

Ἀλλὰ τί ἐγκαυχᾶται ἐν κακίᾳ ὁ ἀσεβής, καὶ μῖσος χορτάσας τὸ βδελυρὸν, νομίζει, ὅτι ἐνέπαιξε Σὲ τὸν Παντοδύναμον Θεόν, ὅτι ἐξύβρισε τὴν Ἑλλάδα καὶ ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα! Μήπως φαντάζεται ἡ κακία, ὅτι αὐθαιρέτως συνέτριψε τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς Σου; Μήπως ὁ ἀείμνηστος Ἀνὴρ καὶ μέγας πολίτης, τὸν ὁποῖον τὴν σήμερον κλαίοντες μνημονεύομεν, δὲν ἐδύνατο νὰ ἀποφύγῃ τὴν δολοφονίαν, νὰ πατήσῃ ἐπὶ ὄφιν καὶ σκορπίον, ἐνῷ Σὲ εἶχεν ὑπερασπιστὴν τῆς ζωῆς του; ἐδύνατο βέβαια. Ἀλλ' ἡ ἀγάπη, ἡ ἰσχυρὰ ὡς ὁ θάνατος, ἡ ἀγάπη, ἡ μὴ ζητοῦσα τὰ ἑαυτῆς, ἡ ἀγάπη,

ἡ ἔξω βάλλουσα τὸν φόβον, κατὰ τὸν λόγον Σου, ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀδελφούς του Ἑλλήνας τὸν ἔσυρεν εἰς τὸν θάνατον, ὡς προαιρετικῆς θυσίας ὀλοκάρπωμα, καὶ ἡ μακαρία Του ψυχὴ ἠρπάσσε τῆς ἀφθαρσίας τὸν στέφανον.

«Μεῖζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ».

Τεθλιμμένοι χριστιανοὶ, οἱ τιμῶντες τὴν μνήμην τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ζητήσατε παραμυθίαν τῆς λύπης σας εἰς αὐτὸ τὸ θεῖον ῥητὸν τῆς πανσόφου καὶ οὐρανίου ἀγάπης. Κατατρυφήσατε τοῦ Κυρίου, καὶ δώσει τὰ αἰτήματα τῶν καρδιῶν σας. Ὑψώσατε τὸν νοῦν εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ἄνω πραγμάτων· τότε μόνον θέλετε ἐκτιμῆσαι πρεπόντως τὸ ἐπίγειον στάδιον τοῦ Καποδίστρια, καὶ δοξάσει ἐν ἐκστάσει ψυχῆς τὸν ἀγωνοθέτην τῆς σωτηρίας Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν δόντα χάριν ὀλοτελοῦς ἀπαρνήσεως καὶ τελείας

Ἡ Παρακαταθήκη παρακαλεῖ γιὰ τὴ συνδρομὴ σας

Γιὰ τὴν ἀποστολὴ τῆς συνδρομῆς σας (ἐσωτερικοῦ 10 €, ἐξωτερικοῦ 30 € καὶ Κύπρου 15 €) μπορείτε νὰ χρησιμοποιοῦσθε τὴν ἐνθετὴ ταχυπληρωμὴ (ἐμπεριέχεται σὲ δύο τεύχη τῆς Παρακαταθήκης ἐτησίως), ἡ ὁποία ἔχει χαμηλότερο ταχυδρομικὸ τέλος ἀπὸ τίς ἄλλες ταχυδρομικὲς ἐπιταγές ἢ νὰ καταθέσετε χρήματα σὲ ἕναν ἀπὸ τοὺς κατωτέρω δύο τραπεζικοὺς λογαριασμούς, ἀναγράφοντας καθαρὰ τὸ ὀνοματεπώνυμό σας, ἔτσι ὅπως ἀναφέρεται στὴν ἐτικέτα τοῦ περιοδικοῦ, πού λαμβάνετε.

Ἑθνικὴ Τράπεζα: 421/614374-15, IBAN GR 4901104210000042161437415 (BIC) ETHNGRAA καὶ Alpha Τράπεζα: 815-002101-039454, IBAN GR 34 0140 8150 8150 0210 1039 454 BIC .. CR BA GR AA

Γράφετε καθαρὰ τὰ στοιχεῖα σας

Ἐάν στείλατε μία φορὰ στὴ διάρκεια τοῦ ἔτους τὴ συνδρομὴ σας στὴν Παρακαταθήκη, ἀγνοῆστε τὴν ταχυπληρωμὴ, πού θὰ βρεῖτε γιὰ δεύτερη φορὰ ἐντὸς τοῦ περιοδικοῦ.

Ἡ ἀποστολὴ τῶν ἀποδείξεων σὲ ὅσους ἔστειλαν συνδρομὴ γίνεται δύο φορές τὸν χρόνο.

Παρακαλοῦμε στό ἐντυπο τῆς ταχυπληρωμῆς νὰ γράφετε **καθαρὰ** στὴ θέσιν «Ἀποστολέας» τὰ στοιχεῖα σας, ἔτσι ὅπως ἀναγράφονται στὴν ἐτικέτα τῆς Παρακαταθήκης, πού λαμβάνετε. Ἐάν ἄλλα στοιχεῖα ἀναγράφουμε ἐμεῖς στὴν ἐτικέτα στὸν φάκελο τῆς Παρακαταθήκης καὶ ἄλλα ἐσεῖς στὴν ταχυπληρωμὴ, πού μᾶς στέλνετε, δημιουργεῖται πρόβλημα. Παρακαλοῦμε ἐπίσης νὰ γράφετε τὸ τηλέφωνό σας.

ἀγάπης εἰς ὀλίγους τινὰς ἐκλεκτοὺς ἀνθρώπους.

Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, εἶπεν ὁ ἐπιστήθιος μαθητὴς τῆς ἀγάπης· ὅθεν πᾶς πιστὸς, φέρων τὴν εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Δημιουργοῦ του, πᾶς μισητὴς τοῦ Χριστοῦ, ὡς δι' αὐτοῦ λαμβάνων τὸ χάρισμα τῆς ἀναπλάσεως, πρέπει νὰ φθάσῃ εἰς βαθμὸν, ὥστε νὰ κατασταθῇ ὅλος ἀγάπῃ. Ὅλοι οἱ κατὰ καιροὺς ἀληθεῖς εὐεργέται τῆς ἀνθρωπότητος, ἐμψυχωθέντες ὑπὸ τῆς ἀγάπης, κατ' ὥρθωσαν τὰ ἀκατόρθωτα, καὶ κατ' ἀναλογίαν τῆς ἐνδομυχούσης ἐν αὐτοῖς ἀγάπης, ἐνεδύθησαν δύναμιν ἐξ ὕψους. Αὕτη ἡ ζωογόνος πνοὴ τοῦ Θεοῦ φωτίζει τὸν νοῦν, θερμαίνει τὴν καρδίαν, ἀπαλύνει τὰ πάθη, ἐμποιεῖ πειθὸς εἰς τοὺς λόγους, ῥυθμίζει τὰ ἔργα τῶν πιστῶν, καὶ τοὺς διαθέτει εἰς τὸ νὰ ἀπαρνηθῶσι πᾶν ἴδιον συμφέρον, πᾶσαν ἰδίαν ἀπόλαυσιν, καὶ αὐτὴν τὴν πρόσκαιρον ζωὴν τῶν. Τοιοῦτος ἐκ νεαρᾶς τοῦ ἡλικίας καὶ μέχρι θανάτου ἐφάνη ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας.

Εὐγενὴς βλαστὸς εὐγενοῦς οἰκογενείας τῆς Κερκύρας, δευτερότοκος υἱὸς συνετοῦ πατρὸς καὶ μητρὸς εὐσεβεστάτης, ἄρχισε τὴν ἐπὶ γῆς παροικίαν του εἰς τὸ 1776 ἔτος. Διέτρεξε τὸ στάδιον τῆς σπουδῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ, ἐκτὸς τῶν φιλολογικῶν καὶ φιλοσοφικῶν μαθημάτων, ἐπεμελήθη τὴν φιλάνθρωπον καὶ περιληπτικὴν ἐπιστήμην τῆς Ἱατρικῆς. Μόλις ἐφθασεν εἰς ἐκείνην τὴν ἀκμὴν τῆς νεότητος, καθ' ἣν οἱ ὁμίλικές του δυσκολεύονται νὰ διοικήσωσιν ἑαυτούς· ὅτι ἡ φωνὴ τῆς πατρίδος τὸν ἐκάλεσεν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν τὸ πηδάλιον τῆς ἀρτιγεννίτου Ἑπτανήσου Πολιτείας. Ἐκτοτε καὶ ἕως εἰς τὸ 1807 ἔτος δὲν ἔπαυσε νυχθημέρως ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ, συμβιβάζων πολλάκις τὰ ἀσυμβίβαστα, οἰκονομῶν τὰ σφοδρὰ πάθη τῶν ὁμογενῶν του, ἀναπληρῶν τὴν πολιὰν διὰ τῆς φρονήσεως,

καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὡς ἄλλος Ἰωάννης, κηρύσσων ἐν τῇ ἠθικῇ ἐρήμῳ. Κατελύθη τὸ πολίτευμα, παρεθόδη εἰς τὸν τότε κοσμοκράτορα· καὶ ὁ Καποδίστριας σταθερῶς ἀποποιήσάμενος τὰ προβλήματα τοῦ Ναπολέοντος, διὰ νὰ ἔμβῃ εἰς τὴν δούλευσίν του, ἐπρόκρινε τὴν ὁμόθησκον βασιλείαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔκπαλαι ἀτενίζοντες οἱ πρόγονοι ἡμῶν, εὗρον τῆς ὀρθοδοξίας τὸ ἀκτινοβόλον ἄσυλον. Ἦλθεν εἰς βασιλεύουσιν ὁ ἀείμνηστος τῷ 1809 ἔτει. Δύο χρόνους εἰργάσθη ἐν γωνίᾳ καὶ παραβύστῳ, προετοιμαζόμενος μὲ γενναίαν ὑπομονὴν εἰς τὸ μετὰ ταῦτα στάδιον του. Ἐστάλην εἰς Βιένναν, καὶ ἐκεῖθεν διωρίσθη εἰς τὸν τοῦ Δουνάβεως Ῥωσσικὸν στρατὸν, διευθυντὴς ὅλων τῶν διπλωματικῶν σχέσεων. Ὅλοι, οἱ αὐτόπται γενόμενοι τῶν ἐξαισίων συμβάντων ἐκείνης τῆς φοβερᾶς ἐποχῆς, ἐθαύμασαν τοὺς μόχθους, ἐτίμησαν τοὺς ἄθλους, ἐπαίνεσαν τὴν βαθύνειαν, ἐσεβάσθησαν τὴν διαγωγὴν, καὶ αἰετοτε θέλουν ἐνθυμεῖσθαι τὴν ἀγάπην τοῦ Καποδίστρια.

Δὲν τὴν ἔσβεσαν, ἀλλ' οὔτε τὴν ἐψύχρανάν ποτε ἡ ἀχαριστία, ὁ φθόνος, αἱ μικροπρέπειαι τῶν ἀνθρώπων. Ἕλληνες χριστιανοὶ, οὗτος ὁ Ἕλλην παρευρέθη εἰς ὅλας τὰς μάχας, μετείχεν ὅλων τῶν διαπραγματεύσεων, ὑπέφερεν ὅλους τοὺς κινδύνους, ὅλας τὰς κακοπαθείας, μέχρι τῆς ἐνδόξου ἀλώσεως τοῦ Παρισίου. Ἐπέμφθη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἑλβετίαν, ἐπεχειρίσθη, καὶ ἐτελείωσε τὸ δεινὸν ἔργον τῆς εἰρηνοποιήσεώς της. Ἐκεῖ ὅλαι αἱ εὐγενεῖς καρδίαι ἀντηχοῦν τὸ ὄνομα τοῦ μεγαλοφυοῦς Ἑλλήνου. Τοὺς ἡγάπησεν ἐμπράκτως ὁ ἀείμνηστος· ὅθεν συμπολίτην, ἀδελφὸν καὶ εὐεργέτην τὸν ἐκήρυξεν ἡ εὐγνώμων Ἑλβετία. Ἀλλὰ συγχρόνως ὁ ἀοίδιμος τῆς Εὐρώπης ἐλευθερωτῆς, Ἀλέξανδρος ὁ Πρῶτος, τὸν οἰκιοποιήθη ὡς Γραμματέα τῶν ἀπορρήτων τῆς

ἀχανοὺς ἐπικρατείας του. Πληρεξούσιος τοῦ γενναιοτάτου τῶν μοναρχῶν, ὁ Καποδίστριας εἰργάσθη, καὶ ὑπέγραψε τὰς συνθήκας τῆς Βιέννης, τοῦ Παρισίου, τοῦ Ἀαχεν, καὶ ἐμφρόνως κατώρθωσεν ἀναριθμήτους διαλλακτικούς συμβιβασμούς, εἰς τὸν παλαιὸν καὶ εἰς τὸν νέον Κόσμον. Ἐν ᾧ ὁμως ἔλαμπεν, ὡς ἀστήρ, εἰς τὸν κολοφῶνα τῶν ἀνθρωπίνων μεγαλειῶν καὶ τῆς δόξης, ἡ καρδιά τοῦ δικαίου ἐμνημόνευεν ἀδιακόπως τὴν πατρίδα του. Δυστυχούντων τῶν ὁμογενῶν, δὲν ἔστεργεν εὐτυχίαν διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Πτωχευόντων αὐτῶν, κατεφρόνει τὸν πλοῦτον, ἢ τὸν ἐσκόρπιζεν εἰς τοὺς χρεῖαν ἔχοντας. Ἐβλεπε τὰ ἀγαθὰ τῆς εὐνομίας, τῆς εὐμαθίας, καὶ ἐξήλου ζῆλον τῷ ὄντι θεῖον, ὡς νὰ μεθέξωσι καὶ οἱ Ἕλληνες τῶν αὐτῶν πολυτίμων ἀγαθῶν. Πραβλέψας πολλὰ συμφέροντα, καὶ εὐλαβούμενος μόνον τὸ καθῆκον, ἔσπευσεν εἰς Κέρκυραν, ἡσπιάσθη τὸ προγονικὸν ἔδαφος καὶ τὴν πατρικὴν ἐστίαν – καὶ εἶπεν εἰς αὐτὴν τὸ: Χαῖρε διὰ πάντα! Μετ' οὐ πολὺ, μαῦρα σύννεφα ἐκάλυψαν τὸν πολιτικὸν ὀρίζοντα. Ἐσείσθη ἡ Εὐρώπη, ἐταράχθη ἡ Ἑλλάς, διερῶσθη μεγάλη, βαθυτάτη πληγὴ – ἐσάλπισεν ἄγγελος ὀλοθρευτῆς ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἄρχισεν ὁ ἑπταετὴς ἀγὼν μετὰ τὴν Τουρκίαν καὶ Ἑλλάδος. Τὰ δεινὰ ταύτης τῆς χρονικῆς περιόδου τίς διηγήσεται; Ὁ ἄμεμπτος Ἀνὴρ, τὸν ὁποῖον μνημονεύομεν, ἐδοκίμασε τότε ὠδῖνας θανάτου εἰς τὴν εὐαίσθητον καρδίαν του, ἥτις ἔπνεεν ἀγάπην πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς· καὶ μ' ὅλον ὅτι δικαίως ἠγανάκτει διὰ τὸ ἀστόχαστον καὶ πάρωρον τῆς ἐπιχειρήσεως, πάντα λίθον ἐκίνησεν ὑπὲρ τῆς τοῦ ἔθνους σωτηρίας. Τέλος, βλέπων ὅτι εἰς μάτην ἰκετεύει, παρητήθη γενναίως ὅλα τὰ μεγαλεῖα του, καὶ ἀνεχώρησε, περικλεῆς ἀπόμενος τοῦ δικαίου, εἰς ξένην γῆν, προκρίνας τὸ νὰ ἰδιωτεύῃ, παρὰ νὰ φανῇ ἐπεμβαίνων, ἢ ἀδιαφορῶν εἰς τὰ πάθη τῶν ἀδελφῶν

του. Χριστιανοί! Ἴδοῦ πάλιν δείγματα τῆς φλογερᾶς ἀγάπης του ἀειμνήστου, ὅστις ἐφάνη ἀνώτερος ὅλων τῶν πραγμάτων, ὅσα συνήθως θέλγουν, καὶ δεσμεύουν τοὺς ὑλόφρονες ἀνθρώπους.

Μετὰ παρέλευσιν τεσσέρων χρόνων, καθ' οὓς ἐσπένδετο ὁ Μακαρίτης καθημερινῶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος, εὐκαίρως, ἀκαίρως, κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ὁμιλῶν, γράφων, προτρέπων, δαπανῶν δι' αὐτὴν – ἀνέτελεν ἡ ἡμέρα τῆς ἐκλογῆς του. Ψηφίζεται ἑπταετὴς Κυβερνήτης πλοίου, καταβυθιζομένου ἤδη ὑπὸ ἀγρίων κυμάτων. Τὸν προσκαλεῖ πανδήμως ἐθνικὴ Συνέλευσις – ἀλλὰ ποῦ; εἰς ἐρείπια αἵματος σταγῆ, εἰς ἔδαφος γέμον Ἀφρικανῶν καὶ Μουσουλμανικῆς ὕβρεως. Προσκαλεῖται εἰς ἐρείπια, καὶ ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ γένους δὲν ἔχει ποῦ νὰ κλίνη τὴν κεφαλὴν. Οἱ χρηματικοὶ πόροι ἐξηντλήθησαν· τῆς ἀναρχίας ὁ πυρσὸς μόνος καταυγάζει τοῦτο τὸ θέατρον τῶν θορύβων καὶ τῆς ἀπογνώσεως. Προσκαλεῖται εἰς ταλαιπωρίαν καὶ θάνατον ὁ ἄμεμπτος Ἀνὴρ, καὶ δέχεται ἡ ἀγάπη τὸ ποτήριον. Τρέχει εἰς τὰ ἀνακτόρια τῆς Εὐρώπης, κινεῖ εἰς οἶκτον τοὺς δυνατοὺς τῆς γῆς, συνάζει ἐκ τῶν ἀνελπίστων πόρους, σπεύδει πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἀφοσιῶ εἰς αὐτοὺς τὸ ὑπόλοιπον τῆς καταστάσεως, τῆς ἰσχύος, καὶ τῆς ζωῆς του.

Ἄς παραβάλλῃ πᾶς φιλαλήθης τὴν Ἑλλάδα, ἐφ' ἧς ἐπάτησεν ὁ ἀείμνηστος ἐν ἀρχαῖς τοῦ 1828, μετὰ τὴν γῆν, ἡ ὁποία ἀπερῶρόφησε τὸ αἷμα του τῇ 27ῃ Σεπτεμβρίου 1831. Ἄς ἐμβλέψῃ εἰς τὰ ἔργα του, καὶ εἰς τὰ βδελύγματα τῶν ἐχθρῶν του: ἔπειτα κρινέτω. Χριστιανοί, ἂν ἴσως ἄγγελος ἐξ Οὐρανοῦ ἤθελε προφητεύσει τῷ ἀειμνήστῳ, δοκιμάζων αὐτὸν καὶ λέγων: μὴ πατήσης εἰς αὐτὴν τὴν γῆν: ἀποβήσεται γὰρ Σοι εἰς μαρτύριον· στοχάζεσθε ἄραγε, ὅτι ἤθελε σταματήσει καὶ ἀποποινηθῇ τὸν σημανόμενον θάνατον; Ὅποιος τὸ φρονεῖ,

δὲν γνωρίζει τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην εἰς τὴν τελειότητά της. «Μεῖζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ».

Τὴν εἶχες, μακαρία ψυχὴ! τὴν ἔλαβες ἄνωθεν παρὰ τοῦ Ζωοδότου, ὅστις ἠξίωσε Σε νὰ περιθάλπῃς τοὺς ὀρφανούς, νὰ φωτίσῃς τὴν νεολαίαν, νὰ ἐνιδρύῃς ναοὺς καὶ δικαστήρια, νὰ ἡμερόνῃς βάρβαρα ἥθη, νὰ πρεσβεύῃς ἀκαμάτως ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, καὶ τὸν ἀπλοῦν αὐτῆς λαὸν νὰ ἀπαλλάξῃς τῆς τῶν Ὀλίγων καταδυνατείας, οἱ ὅποιοι δι' αὐτὸ τοῦτο θανασίμως Σὲ ἐμίσησαν, καίτοι πολλάκις συγχωρηθέντες. Ἀναπαύου λοιπὸν εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς μετὰ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος μαρτύρων τῆς ἀληθείας. Τὴν πληγὴν, τὴν ὁποίαν Σοὶ ἐπέφερεν ἡ πατροκτόνος χεὶρ, μὴ, μὴ γυμνώσῃς ἔμπροσθεν τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ ἀδεκάστου Κριτοῦ τῶν ἐθνῶν· ἀλλὰ μᾶλλον, ποτιζόμενος τὸν χεῖμαρρόν τῆς οὐρανίου τρυφῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἐκλιπάρει τὴν ἄπειρον αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν καὶ ἀγαθότητα· ὅπως νεύσῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν ζώντων Ἑλλήνων·

ὅπως ἀποσβέσῃ τὰ μαρὰ πάθη, καὶ ἐνθρονίσῃ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀπογόνων αὐτῶν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὁμόνοιαν. Καὶ, καθὼς αἰέποτε τῶν δικαίων τὸ αἷμα ἐστάθη σπόρος τῆς ἀρετῆς, καὶ τῶν ὑπὲρ ἄνθρωπον κατορθωμάτων τὸ Θεῖον ἐλατήριο· παρομοίως καὶ τὴν σήμερον, Θεάνθρωπε, Σὺ ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ τοῦ πιστοῦ Σου μμμητοῦ καὶ θεράποντος Ἰωάννου, πρόσδεξαι, εὐλόγησον, καὶ πλήθυνον τοὺς ὀπίμους καρποὺς τῆς πολυμόχθου ζωῆς καὶ τοῦ πικροῦ του θανάτου. Μὴ ματαιώσῃς τὸν διακαῆ πόθον τοῦ ἐκλεκτοῦ Σου, τὴν ἀνέγερσιν τῆς πενθούσης Ἑλλάδος, δι' ἣν ἔπνεε ζῶν, καὶ ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐξέπνευσεν, ἀγωνιζόμενος. Μὴ ὀργισθῇς ἡμῖν σφόδρα, ἀλλ' ἐπίστρεψον τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν· διάλυσον τὸ σκότος, καταίσχυνον τὴν ἀπάτην τῶν ἀθέσμων. Θραῦσον ἐπαιρομένην τὴν ἀσέβειαν. Κύριε, Κύριε, Ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν Σου ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην καὶ ἐπὶ τὸ πλήρωμα ὅλης τῆς στρατευομένης ἐκκλησίας Σου, καὶ σωθисόμεθα διὰ τῆς ἀγάπης. Ἀμήν.

Η ΑΓΙΑΣΜΕΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ*

τοῦ Φώτη Κόντογλου

Ἡ ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις εἶναι ἡ πιὸ πνευματικὴ ἐπανάστασις ποὺ ἔγινε στὸν κόσμον. Εἶναι ἀγιασμένη.

Ἡ ἐπανάστασις γίνεται τὶς περισσότερες φορὲς ἀπὸ κάποιες ὕλικές αἰτίες, ποὺ εἶναι ἡ σκλαβιά, ἡ στέρηση, ἡ κακοπέραση, τὰ βασανιστήρια, ἡ περιφρόνησις. Ἡ

λευτεριά εἶναι ἡ θεότητα ποὺ λατρεύει ὁ ἐπαναστάτης, καὶ γι' αὐτὴ χύνει τὸ αἷμα του. Μὰ τὴ λευτεριά, πολλὰς φορὲς, σὰν τὴν ἀποχτήσῃ ὁ ἐπαναστάτης, δὲν τὴν μεταχειρίζεται γιὰ πνευματικοὺς σκοποὺς, ἀλλὰ γιὰ νὰ χαρεῖ τὴν ὕλικὴ ζωὴ μονάχα. Κοντὰ στὴν ὕλικὴ ζωὴ ἔρχεται κ' ἡ πνευ-

* Φώτης Κόντογλου, *Ἡ πονεμένη Ρωμιοσύνη*, Ἀστήρ, Ἀθῆναι ⁸1994, σσ. 275-279.

ματική, μὰ τὶς περισσότερες φορὲς γιὰ πνευματικὴ ζωὴ θεωροῦνε οἱ ἄνθρωποι κάποιες ἀπολαύσεις ποὺ εἶναι κι αὐτὲς ὕλικες, κι ἄς φαίνονται σὰν πνευματικές. Ἐνας ἐπαναστάτης τῆς γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, νὰ ποῦμε, θεωροῦσε γιὰ πνευματικὰ κάποια πράγματα ποὺ, στ' ἀλήθεια, δὲν ἦταν πνευματικά. Αὐτὸς ἤθελε ν' ἀποχτήσῃ τὴ λευτεριά, γιὰ νὰ κάνει αὐτὰ ποὺ νόμιζε πὼς εἶναι σωστὰ καὶ δίκαια γιὰ τὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων σὲ τοῦτον τὸν κόσμον μοναχὰ, δηλαδὴ γιὰ τὴν ὕλικὴ ζωὴ τους, μὴν πιστεύοντας πὼς ὑπάρχει τίποτ' ἄλλο γιὰ νὰ τὸ ἐπιδιώξῃ ὁ ἄνθρωπος. Γι' αὐτὸ λέγω πὼς, γιὰ τὶς περισσότερες ἐπαναστάσεις, οἱ αἰτίες ποὺ τὶς κάνανε νὰ ξεσπάσουνε σταθήκανε ὕλικες, κ' ἡ ἐλευθερία ποὺ ἐπιδιώξανε ἦταν προορισμένη νὰ ἱκανοποιήσῃ μονάχα ὕλικες ἀνάγκες.

Ἡ ἑλληνικὴ ὁμως Ἐπανάσταση εἶχε μὲν γιὰ αἰτία καὶ τὶς ὕλικες στερήσεις καὶ τὴν κακοπάθησιν τοῦ κορμιοῦ, ὅπως ἡ κάθε ἐπανάσταση, ἀλλὰ ἀπάνω ἀπ' αὐτὲς τὶς αἰτίες, εἶχε καὶ κάποιες ποὺ εἶναι καθαρὰ πνευματικές. Καὶ πνευματικὸ, κατὰ τὴ γνώμῃ μου, ἀληθινὰ πνευματικὸ, εἶναι ὅ,τι ἔχει σχέση μὲ τὸ πνευματικὸ μέρος τοῦ ἀνθρώπου, μὲ τὴν ψυχὴ του, δηλαδὴ μὲ τὴ θρησκεία.

Ἡ σκλαβιά ποὺ ἔσπρωξε τοὺς Ἕλληνες νὰ ξεσηκωθοῦνε καταπάνω στὸν Τοῦρκο δὲν ἦταν μοναχὰ ἡ στέρηση κ' ἡ κακοπάθησιν τοῦ κορμιοῦ, ἀλλὰ ἀπάνω ἀπ' ὅλα, τὸ ὅτι ὁ τύραννος ἤθελε νὰ χαλάσῃ τὴν πίστη τους, μποδίζοντάς τους ἀπὸ τὰ θρησκευτικὰ χρῆν τους, ἀλλαξοπιστίζοντάς τους καὶ σφάζοντας ἢ κρεμάζοντάς τους, ἐπειδὴ δὲν ἀρνιόντανε τὴν πίστη τους γιὰ νὰ γίνουνε μωχαμετάνοι. Γιὰ τοῦτο πίστη καὶ πατρίδα εἶχανε γίνῃ ἓνα καὶ τὸ ἴδιο πράγμα, κ' ἡ λευτεριά ποὺ ποθοῦσανε δὲν ἦταν μοναχὰ ἡ λευτεριά ποὺ ποθοῦνε ὅλοι οἱ ἐπαναστάστες, ἀλλὰ ἡ λευτεριά νὰ

φυλάξουνε τὴν ἁγιασμένη πίστη τους, ποὺ μ' αὐτὴν ἐλπίζανε νὰ σώσουνε τὴν ψυχὴ τους. Γιατὶ, γι' αὐτοὺς, κοντὰ στὸ κορμὶ, ποὺ ἔχει τόσες ἀνάγκες καὶ ποὺ μὲ τόσα βάσανα γίνεται ἡ συντήρησή του, ὑπῆρχε κ' ἡ ψυχὴ, ποὺ εἶπε ὁ Χριστὸς πὼς ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ τὸ σῶμα, ὅσο περισσότερο ἀξίζει τὸ ροῦχο ἀπ' αὐτό.

Ἐκεῖνες οἱ ἀπλὲς ψυχές, ποὺ ζοῦσανε στὰ βουνὰ καὶ στὰ ρημοτόπια, ἦτανε διδαγμένες ἀπὸ τοὺς πατεράδες τους στὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ, καὶ γνωρίζανε, μ' ὅλο ποὺ ἦτανε ἀγράμματες, κάποια ἀπὸ τὰ λόγια του, ὅπως εἶναι τοῦτα: «Τί θὰ ὠφελήσει ἄραγε τὸν ἄνθρωπο, ἂν κερδίσῃ τὸν κόσμον ὅλο, καὶ ζημιωθεῖ τὴν ψυχὴ του;» Ἡ: «Τί θὰ δώσει ἄνθρωπος γιὰ πληρωμὴ τῆς ψυχῆς του;» «Ἡ ψυχὴ εἶναι πρὸ πολυτιμὴ ἀπὸ τὴ θροφὴ, ὅπως τὸ κορμὶ ἀπὸ τὸ φόρεμα!» κ.ἄ.

Γιὰ τοῦτο, κατὰ τὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς, χιλιάδες παλληκάρια σφαχθήκανε καὶ κρεμαστήκανε καὶ παλουκωθήκανε γιὰ τὴν πίστη τους, ἀψηφώντας τὴ νεότητά τους, καὶ μὴ δίνοντας σημασία στὸ κορμὶ τους καὶ σὲ τούτη τὴν πρόσκαιρὴ ζωὴ. Στράτευμα ὀλάκερο εἶναι οἱ ἄγιοι νεομάρτυρες, ποὺ δὲ θανατωθήκανε γιὰ τὰ ὕλικὰ ἀγαθὰ τούτης τῆς ζωῆς, ἀλλὰ γιὰ τὴν πολυτιμὴ ψυχὴ τους, ποὺ γνωρίζανε πὼς δὲ θὰ πεθάνει μαζί μὲ τὸ κορμὶ, ἀλλὰ θὰ ζήσει αἰώνια. Ἀκούγανε καὶ πιστεύανε ἀτράνταχτα τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶπε: «Μὴ φοβηθεῖτε ἐκεῖνον ποὺ σκοτῶνει τὸ σῶμα, καὶ ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ κάνει τίποτα παραπάνω. Ἀλλὰ νὰ φοβηθεῖτε ἐκεῖνον ποὺ μπορεῖ νὰ θανατώσῃ καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴ».

Ἡ ἐλευθερία, ποὺ γι' αὐτὴ θυσιαζόντανε, δὲν ἦταν κάποια ἀκαθόριστὴ θεότητα, ἀλλὰ ἦταν ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς, ποὺ γι' αὐτὸν εἶπε ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «Ὅπου τὸ Πνεῦμα τοῦ Κυρίου, ἐκεῖ εἶναι

κ' ἡ ἐλευθερία». Κι ἄλλοῦ λέγει: «Σταθεῖτε στερεὰ στὴν ἐλευθερία ποὺ σᾶς χάρισε ὁ Χριστὸς, σταθεῖτε καὶ μὴν πέσετε πάλι στὸ ζυγὸ τῆς δουλείας. Γιατὶ γιὰ τὴν ἐλευθερία σᾶς κάλεσε. Ἀλλὰ τὴν ἐλευθερία μὴν τὴν παίρνετε μονάχα σὰν ἀφορμὴ γιὰ τὴ σάρκα σας».

Γιὰ τοῦτο εἶναι ἁγιασμένη ἡ ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση, κι ἁγιασμένοι οἱ πολεμιστὲς της, ὅπως ἦταν ἁγιασμένοι ὅσοι πολεμίσανε καὶ μὲ τὸν Κωνσταντῖνο Παλαιολόγο, πρὶν ἀπὸ τρακόσα ἐξηνταοχτὼ χρόνια κατὰ τὸ πάρσιμο τῆς Πόλης, καταπάνω στὸν ἴδιον ὄχτρο τῆς πίστες τους.

Ἄκουσε μὲ τί λόγια μιλοῦσε ἐκεῖνος ὁ ἁγιασμένος βασιλιὰς στοὺς στρατιῶτες του, σὰν νὰ ἔλεγε κανένα τροπάρη: «Ἐλθὼν οὖν, ἀδελφοί, ὁ δυσσεβὴς αὐτὸς ἀμνηρᾶς καὶ ἐχθρὸς τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως, ἡμᾶς ἀπέκλεισε, καὶ καθ' ἐκάστην τὸ ἀχανὲς αὐτοῦ στόμα χάσκων, πῶς εὖρη καιρὸν ἐπιτίθειν ἵνα καταπῇ ἡμᾶς καὶ τὴν πόλιν ταύτην, ἣν ἀνήγειρεν ὁ τρισμακάριστος καὶ μέγας βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἐκεῖνος, καὶ τῇ πανάγνῳ τε καὶ ὑπεράγνῳ δεσπίνῃ ἡμῶν Θεοτόκῳ καὶ ἀειπαρθένῳ Μαρίᾳ ἀφιέρωσε καὶ ἐχαρίσατο, τοῦ κυριὰν εἶναι καὶ βοηθὸν καὶ σκέπην τῇ ἡμετέρῃ πατρίδι καὶ καταφύγιον τῶν χριστιανῶν, ἐλπίδα καὶ χαρὰν πάντων τῶν Ἑλλήνων, τὸ καύχημα πᾶσι τοῖς οὖσιν ὑπὸ τὴν τοῦ ἡλίου ἀνατολήν». Καὶ στὸ τέλος εἶπε: «Ἐλπίζω Θεῷ λυτρωθείνμεν ἡμεῖς τῆς ἐνεστώσης αὐτοῦ δικαίας ἀπειλῆς, δεύτερον δὲ καὶ ὁ στέφανος ὁ ἀδαμαντινὸς ἐν οὐρανοῖς ἐναπόκειται ἡμῖν, καὶ μνήμη αἰώνιος καὶ ἀξία ἐν τῷ κόσμῳ ἔσεται».

Στὴν ἐπανάσταση τοῦ Εἰκοσιένα, ὅπως καὶ στὴν πολιορκία τῆς Πόλης, μαζὶ μὲ τοὺς λαϊκοὺς πολεμοῦσανε πλῆθος ρασοφορεμένοι, καλόγεροι, παπάδες καὶ δεσποτάδες, καὶ τραβούσανε μπροστὰ μὲ τὸν σταυρὸ στὸ χέρι, κι ἀπὸ πίσω τοὺς

χύμιζε κλαίγοντας ὁ λαὸς, κ' ἔφελνε:

*Γιὰ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερίαν,
γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν ἁγίαν,
γι' αὐτὰ τὰ δύο πολέμῳ,
μ' αὐτὰ νὰ ζήσω ἐπιθυμῶ·
κι ἂν δὲν τὰ ἀποκτήσω,
τί μ' ὠφελεῖ νὰ ζήσω;*

Στὴν Πόλη κρεμάστηκε ὁ πατριάρχης Γρηγόριος, ἀνοίγοντας πρῶτος τὸ μαρτυρολόγιο τῆς Ἐπανάστασης. Ὁ Θανάσης Διάκος πολέμησε σὰν νέος Λεωνίδας, καὶ σουβλίστηκε γιὰ τὴν πίστη του. Ὁ Παλαιὼν Πατρὼν Γερμανὸς, ὁ Ἡσαΐας Σαλῶνων, ὁ Ρωγὼν Ἰωσήφ, ὁ Παπαφλέσσας, ὁ Θύμιος Βλαχάβας, κι ἄλλοι πολλοὶ, πολεμήσανε γιὰ τὴν ἁγιασμένη πατρίδα τους.

Στὴν Τριπολιτσὰ κλειστήκανε στὴ φυλακὴ κατὰ τὴν Ἐπανάσταση οἱ δεσποτάδες τοῦ Μοριᾶ, κ' οἱ περισσότεροι πεθάνανε μὲ ἀβάσταχτα μαρτύρια. Τὸ ἴδιο καὶ στὴν Πόλη, φυλακωθήκανε καὶ κρεμαστήκανε πολλοὶ δεσποτάδες.

Παρακάτω βάζω λίγα λόγια ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιο τοῦ ἀντιναύαρχου Γεωργίου Σαχτούρη:

«Παρασκευῇ, 25 Δεκεμβρίου. Ἑορτὴ τῶν Γενεθλίων τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀραγμένοι εἰς Ντάρδιζα μὲ ἥσυχον ἀέρα τῆς τραμουντάνας, πλὴν μὲ χιόνια. Αὐτὴν τὴν ἡμέραν, διὰ τὸ χαρμόσουνον τῆς ἐορτῆς, τὸ πρωῒ, ὑψώνοντας τὴν σημαίαν μας, ἐρρίχθη καὶ μία κανονιὰ, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἑλληνικὰ ἐδῶ ἀραγμένα τὸ αὐτὸ ἔπραξαν.

Κυριακῇ, 15 Αὐγούστου. Ἑορτὴ τῆς Θεοτόκου. Ἐξημερώθημεν ἀραγμένοι. Ὑψώσαμεν τὰς σημαίας καὶ ἐρρίξαμεν καὶ ἀπὸ μίαν κανονιὰν διὰ τὸ χαρμόσουνον τῆς ἡμέρας».

Ὁ ναύαρχος Κουντουριώτης ἔκανε τὴν προσευχή του, σὰν τοὺς παλιούς, νὰ τὸν βοηθήσει ἡ Παναγία στὴ ναυμαχία τῆς «Ἑλλης», κι ὅπου ἄλλοῦ τὸν καλοῦσε τὸ

χρέος του. Τὸ ἴδιο κάνανε καὶ κάνουνε ὅλοι οἱ Ἕλληνες στὸν πόλεμο.

Κατὰ τὴν καταστροφὴ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πρῶτοι οἱ ἄνθρωποι τῆς θρησκείας πληρώσανε μὲ τὴ ζωὴ τους τὸ καινούργιο χαράτσι στὸν ὀχτρὸ τῆς πίστες μας. Ὁ μνητροπολίτης τῆς Σμύρνης Χρυσόστομος κρεμάστηκε, ὁ δεσπότης τῶν Κυδωνιῶν Γρηγόριος θάφτηκε ζωντανός, ὁ Μοσχονισίων Ἀμβρόσιος θανατώθηκε ἄσπλαχνα, κι ὅλοι οἱ παπάδες κι' οἱ καλόγεροι περάσανε ἀπὸ το σπαθί.

Οἱ Γερμανοὶ κ' οἱ Ἰταλοὶ θανατώσανε κι αὐτοὶ τοὺς ρασοφορεμένους τῶν χω-

ριῶν, γιὰ νὰ μὴν ἀπομείνουνε παραπίσω ἀπὸ τοὺς ἄλλους θεομάχους.

Ναὶ! Πίστη καὶ πατρίδα εἶναι γιὰ μᾶς ἓνα πράγμα. Κι ὅποιος πολεμᾷ τὸ ἓνα, πολεμᾷ καὶ τ' ἄλλο, κι ἄς μὴν ξεγελιέται.

Ἡ μάνα μας ἡ πνευματικὴ εἶναι ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας, ποὺ ποτίστηκε μὲ πολὺ κι ἁγιασμένο αἷμα. Κανένας λαὸς δὲν ἔχυσε καὶ δὲν χύνει ὡς τὰ σήμερα τὸ αἷμα του γιὰ τὴν πίστη, ὅσο ὁ δικὸς μας. Ἡ ὀρθόδοξη πίστη εἶναι ὁ θησαυρὸς ὁ κρυμμένος κι ὁ πολύτιμος μαργαρίτης ποὺ λέγει ὁ Χριστός.

ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Διμνηναία ἔκδοση τοῦ Πανελληνίου Συνδέσμου
γιὰ τὴν Ἑλληνορθόδοξη Παράδοση «Παρακαταθήκη»

Κωδικός ΕΛ.ΤΑ. 020007

Ἐκδότης - ὑπεύθυνος κατὰ τὸν νόμο: Βασιλική σύζ. Ἡρ. Λαμπροπούλου

Ὑπεύθυνος τυπογραφείου: Ἀλτιντζή Δ. Ἀγγελικὴ

Ἐκτύπωση – Βιβλιοδεσία: Ἀλτιντζή Δ. Ἀγγελικὴ

Συνδρομὴ ἐσωτερικοῦ ἐτήσια: 10 €

Συνδρομὴ ἐξωτερικοῦ ἐτήσια: 30 €

Συνδρομὴ Κύπρου ἐτήσια: 15 €

Ἐπιστολές – Συνδρομές: Περιοδικὸν ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Τ.Θ. 18407, Τ.Κ. 540 03 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΤΗΛ: 2310.222.511, FAX: 2310.462.562

e-mail: parakatathiki@gmail.com

Τὰ ἐνυπόγραφα ἄρθρα ἐκφράζουν τίς ἀπόψεις τῶν συγγραφέων τους
καὶ ἀκολουθοῦν τὴν ὀρθογραφία τους.

© ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευση κατόπιν γραπτῆς ἀδείας ἀπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ.